

חידון 70 שנה למדינה

חידון כלל פנימייתי

באדיבות אביחי אוחנה, נווה לנדי

לקראת יום החידון מחלקים לכל קבוצה חוברת ובה החומר לחידון (מצורף) ומבקשים מהמדריכים ללמוד את החומר עם הילדים לקראת החידון הגדול. כדי לעורר מוטיבציה אצל הילדים (והמדריכים!!!) אפשר להכריז על פרס אטרקטיבי... כדאי ליצור אווירה ברחבי הפנימיה של החידון המתקרב באמצעות שלטי "הידעת..." תמונות של דמויות, שיר השבוע ועוד כיד הדמיון.

כדי לעזור למדריכים ולעורר מוטיבציה אצל הילדים מכינים כמה פעילויות בנושא ומעבירים אותן בין הקבוצות.

מיקום

חדר גדול ומרווח דיו לכל הקבוצות המשתתפות.

ציוד

- מחשב + ברקו, רמקולים
- מצגת החידון (מצורפת)
- חוברות "החומר לחידון" לשופטים
- קלסר לכל שופט ובו : תשובות לכל שלבי החידון, ליד כל תשובה יש לכתוב את הניקוד עליה.
- כלי כתיבה לקבוצות ולשופטים
- טבלת ציוד לשלבי החידון

השלב	חומרים לכל קבוצה
א' – שאלות פתוחות	
ב' – ציר הזמן	ציר זמן על לוח עם סקוצ'ים – שקית ובה כרטיסיות האירועים
ג' – חפצים מרמזים	ארגז חפצים + דף תשובות
ד' – נכון/לא נכון	שלטי נכון/לא נכון
ה' - שירים	
ו' – מפה	מפה אילמת + כרטיסי שמות הישובים

הערה חשובה!

לא לשכוח לרשום את שם הקבוצה על כל דפי התשובות.

למדינת ישראל

חוקרת חיצון

תחילת הקשר בין עם לישראל לארץ ישראל

הקשר של עם ישראל לארץ ישראל החל לפני 4000 שנה, כשהקב"ה ציווה את אברהם "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" אברהם אבינו שמע בקול ה', עזב את ארצו וביתו ומשפחתו שבאור כשדים והגיע לארץ ישראל שנקראה אז כנען. הקב"ה הבטיח לאברהם שהארץ הזאת תינתן לו ולצאצאיו "ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדול נהר פרת" אברהם סייר בארץ וקנה בכסף רב את מערת המכפלה-פעולות שביססו את זכותו של עם ישראל על ארץ ישראל.

לאחר שעם ישראל היה 400 שנים במצרים, הגיע הזמן למימוש ההבטחה של ה' לאברהם. אחרי 40 שנה במדבר סוף סוף הגיעו בני ישראל לארץ ישראל בתור עם. ובפעם הראשונה הייתה ארץ ישראל שייכת לעם ישראל.

לאורך השנים השתנה מצבו של עם ישראל בארץ. היו זמנים שבהם עם ישראל היה השליט - בימי שאול, דוד ובזמנים שבית המקדש היה קיים, והיו זמנים בהם עמים אחרים שלטו בארץ והיהודים היו רק נתינים תחתיהם-בתקופות השופטים, היוונים הרומאים ועוד..

בעקבות החטאים שעשה העם, הוא נענש והוגלה מארץ ישראל. למרות הגלות הארוכה והזמן הרב שעבר מאז חורבן בית המקדש (שמאז התחילה הגלות), יהודים אף פעם לא שכחו את ארץ ישראל. בתפילה שמתפלל כל יהודי 3 פעמים ביום הוא מזכיר הרבה ביטויים שמבטאים את הרצון לחזור לציון-לארץ ישראל ולירושלים. "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים" "תקע בשופר גדול לחרותנו ושא נס לקבץ גלויותנו וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ לארצינו" ועוד ביטויים רבים שמבטאים את הכיסופים (הגעגועים) לארץ ישראל.

מבשרי הציונות ועלייה ראשונה

במאה ה-19 החלו הצעדים הראשונים בנסיון להחזיר את ארץ ישראל לעם ישראל. מבשרי הציונות חשבו שכדי לפתור את בעיית האנטישמיות עם ישראל צריך מדינה משלו. הם האמינו שרק בארץ ישראל יוכלו היהודים לחיות בשקט ובשלווה. הם פעלו במאמצים משותפים-פרסמו חיבורים, מאמרים וספרים וכך רעיון הציונות התחיל להתפשט בעולם. לדוגמא:

תנועת "חיבת ציון". מטרות התנועה היו:

1. להפיץ את רעיון שיבת ציון
2. לעודד עלייה לארץ ישראל
3. לגאול(לקנות) אדמות בארץ ישראל
4. להקים התיישבות חקלאית

גם בזכות תנועת חיבת ציון וגם בגלל הפרעות ברוסיה בשם "סופות בנגב", שבהן נרצחו ונבזזו יהודים רבים בלי שהממשלה הגינה עליהם, הבינו חלק מהיהודים שאין להם מה לחפש בגולה והחליטו לעלות לארץ ישראל. אז התחילה "העלייה הראשונה" עלייה גדולה של יהודים לארץ. עלייה זאת התרחשה בשנים 1882-1903. אנשי העלייה הראשונה התיישבו בארץ, והקימו את המושבות הראשונות: ראשון לציון, גדרה, זכרון יעקב וראש פינה וכן את "מקווה ישראל" בית הספר החלקאי הראשון בארץ.

הרצל-ראשית הציונות המדינית

הרצל הביא לעולם סוג חדש של ציונות- ציונות מדינית. הוא הראשון שניסה לפעול לכך שבאופן חוקי ומוכר בינלאומי ארץ ישראל תהיה שייכת ליהודים. הרצל היה דוקטור למשפטים, מחזאי, סופר ועיתונאי, אבל הוא היה קודם כל מנהיג וממציא הציונות - האיש שרצה שהיהודים יחזרו הביתה לארץ ישראל, כדי להקים מדינה יהודית חדשה וחופשית. הוא כתב ספרים שהציגו בפירוט את דמותה של המדינה היהודית, גייס תמיכה בעולם והפך במהירות למנהיג היהודים. הוא נסע לארץ ישראל, נפגש וביקש מהסולטן הטורקי את עזרתו ואישורו להקים מדינה יהודית, ונפגש עם שליטים מכל העולם במטרה להשיג ליהודים רשיון לשלוט בארץ ישראל. הרצל כינס בעיר בזל שבשווייץ את הקונגרס הציוני-ועדה אליה באו נציגים של קהילות יהודיות מכל העולם, סופסוף התאחדו היהודים שבגולה בשביל מטרה משותפת. בקונגרס זה הוקמה ההסתדרות הציונית, שהייתה המכשיר המרכזי של העם היהודי להקמת המדינה. ראשי ההסתדרות פעלו להעלאת עולים לארץ ישראל, דאגו להתיישבות בארץ ישראל והפעילו מאמצים מדיניים רבים לכל אורך השנים עד להקמת המדינה.

העלייה השנייה וארגון השומר

עלייה שהתרחשה בשנים 1904-1914 בה עלו לארץ ישראל 25,000 יהודים. אנשי העלייה השנייה התייחסו אל עבודת הכפיים-עבודת האדמה כמטרה החשובה ביותר. הם הקימו את הקיבוץ הראשון-דגניה וכן את הישובים מרחביה, כנרת, חולדה ובן שמן. חידוש נוסף בעלייה השנייה היה רעיון השמירה העברית. עד אז השמירה על כל הישובים הייתה נתונה בידי שומרים ערביים. הרבה פעמים השומרים עצמם כרתו הסכמים עם הגנבים ונתנו להם לגנוב רכוש יהודי ללא הפרעה. אנשי העלייה השנייה החליטו להעביר את השמירה לידיים יהודיות. והקימו את ארגון "השומר" בשנת 1908. היה קשה מאד לשכנע את האכרים ואנשי הישובים להעביר את השמירה לידי שומרים יהודים. כמו כן הערבים התרגזו מאד על כך שלוקחים מהם את פרנסתם. אך אנשי "השומר" לא פחדו ולא נכנעו. הם כבשו את השמירה במושבות ובישובים חדשים, והציגו דמות חדשה של יהודי-עם נשק, שמגן על עצמו ולא נותן לאף אחד לפגוע בו.

ארץ ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה (1914-1917)

בזמן מלחמת העולם הראשונה שלטו בארץ ישראל התורכים. שלטון זה נקרא השלטון העותמני. התורכים ראו בציונים את אויביהם ורצו לחסל סופית את הישוב היהודי בארץ. הם הטילו גזרות כלכליות קשות על היהודים, אסור היה להם לקנות קרקעות, הוטלו מסים רבים. הצבא התורכי מנע העברה סדירה של מוצרים לאזרחים ומצב זה הביא לשיתוק החיים הכלכליים ולמחסור במצרכי מזון בסיסים. אסרו על אנשי הישוב לשאת נשק ויהודים רבים נאלצו להתגיס לצבא התורכי.

השלטון העותמאני דכא את הישוב היהודי גם בתחום הלאומי:

-נאסר להשתמש בסמלים ציוניים.

-נאסר להניף דגל ציוני.

-בבתי הספר חובה היה ללמד את השפה התורכית.

-חובה היה להחליף שלטים עבריים בשלטים תורכים.

-מנהיגים יהודים גרשו מהארץ.

-העתונות העברית עמדה תחת צנזורה חמורה ועוד.

בתקופה זאת פעלה בארץ מחתרת ניל"-המחתרת היהודית הראשונה.

ניל"-ראשי תבות "נצח ישראל לא ישקר". (שמואל א' ט"ו, כ"ט) בארץ שלטו התורכים אשר השליטו טרור ופחד. מצב זה איים על עצם קיומו של הישוב היהודי בארץ. אהרון אהרונסון היה מדען בעל שם עולמי ופרסומו בעולם סייע לו להקים את תחנת הנסיונות החקלאית הראשונה במזרח התיכון. סגנו של אהרן בתחנת הנסיונות היה אבשלום פיינברג. הם החליטו להקים מחתרת ריגול לטובת הבריטים ונגד התורכים. הם חשבו שכדאי שהאנגלים ישלטו בארץ כי אז יש סיכוי שהם יתנו ליהודים להתיישב בארץ. תחילת פעילותה של ניל"י הייתה כשאבשלום הגיע למצרים, יצר קשר עם הבריטים (האנגלים) והחזר באנייה בריטית לארץ. בתחילת פעילותה של המחתרת, הועברו הידיעות לבריטים ע"י אניות. ספינה בריטית הייתה מגיעה ממצרים. לצוות האנייה ולאנשי ניל"י היו סימני איתות מסכמים. אם הסימן הראה שיש ידיעות חדשות, הייתה האנייה מתקרבת לחוף ושליחים העבירו אליה את הידיעות. במשך הזמן התעורר חשד אצל התורכים לגבי הספינה והיא הפסיקה לבוא. הקשר בין הבריטים לאנשי ניל"י חודש באמצעות יוני דואר עד שיונת דאר שנשלחה מהתחנה החקלאית בעתלית ונשאה ידיעה בכתב סתרים, עצרה בחצר המושל התורכי בקיסריה. יונה זו גרמה לחשיפת פעילות ניל"י. פעילותה של ניל"י סייעה לבריטים לכבוש את הארץ והוכיחה שהיהודים מוכנים לפעול על מנת להגיע למצב טוב יותר, ולא משאירים את הגורל שלהם בידי אחרים ומחכים לדברים שיקרו לבד.

הצהרת בלפור והמנדט הבריטי

הצהרת בלפור הנה מסמך ששלח בשנת 1917 שר החוץ הבריטי, הלורד ארתור ג'ימס בלפור, אל הלורד רוטשילד ובו הודיע על תמיכתה של ממשלת בריטניה בהקמת "בית לאומי יהודי" בארץ ישראל. הייתה זו הפעם הראשונה בה נתנה הסכמה שכזו מצד מעצמה עולמית, לכן נחשבה ההצהרה לאחת ההצלחות החשובות ביותר של התנועה הציונית. הצהרה זו ניתנה הרבה בזכות חיים וייצמן, מדען חשוב שהיה במעמד גבוה בבריטניה והצליח להשפיע על השלטון שם. הבריטים כבשו את ארץ ישראל מידי התורכים בשנת 1917 במסגרת מלחמת העולם הראשונה, הם קיבלו מנדט על ארץ ישראל מטעם חבר הלאומים על מנת לסייע ליישוב היהודי ולהבטיח את הקמת בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל. (מנדט הוא ייפוי כוח הניתן למעצמה כלשהי לשלוט באופן זמני או חלקי על טריטוריה שאוכלוסייתה עדיין אינה בשלה לשלטון עצמי). משימת שלטון המנדט להדריך ולפתח את הארץ. המנדט אינו מוגבל בזמן ואמור להסתיים כאשר התושבים מסוגלים לנהל ענייניהם באופן עצמאי.

הממשלה הבריטית מינתה נציב עליון שהוא השולט בארץ, הנציב הראשון היה סר הרברט סמואל-שהיה ידוע באהדתו ליהודים ולציונות. השלטון החדש ביטל את האיסור על קניית אדמות (האיסור של השלטון העותמאני) ובעקבות זאת התגברה מאד ההתיישבות בארץ והיישוב היהודי גדל מ-56 אלף בשנת 1918 ל-600 אלף בסוף 1947. תחת שלטון המנדט הבריטי הוקמו עשרות יישובים חדשים ובהם קיבוצים, מושבים, מושבות וערים. בנוסף, הבריטים תרמו לפיתוח התשתית בארץ-הם בנו מסילות וכבישים והקימו שדות תעופה, תחנות משטרה, וכן שירותי דואר, מים וטלפון. פיתוחים אלו שיפרו מאד את איכות החיים בארץ.

הספר הלבן, ההעפלה ו"חומה ומגדל"

תקופת האהדה של השלטון הבריטי ליהודים לא נמשכה זמן רב. אחרי שהבריטים התבססו בארץ הם חוקקו חוקים שנועדו למנוע מהיהודים לעלות לארץ. חוקים אלו נקראו "הספר הלבן"-וכללו איסורי עלייה, התיישבות ורכישת קרקעות.

עקב החוקים וההגבלות החלה תופעת ההעפלה:

ההעפלה היא כינוי למבצעי העלאת יהודים לארץ ישראל באופן לא חוקי, בעיקר דרך הים, בניגוד למדיניות הרשמית של הממשל הבריטי. המעפילים היו מגיעים לחופי הארץ באניות רעועות שנשכרו במיוחד למטרה זו, והיו מנסים לעלות בהיחבא לחוף. ההעפלה הדגישה לעולם את הקשיחות של הבריטים שלא היו מוכנים לאפשר ליהודים לעלות ואף התנהגו באכזריות למעפילים שתפסו, ובנוסף ההעפלה הוכיחה את נחישות העם היהודי להביא ארצה יהודים בכל מחיר. במסגרת ההעפלה הגיעו לארץ כמאה אלף עולים.

מבצע נוסף נגד מדיניות הבריטים היה מבצע "חומה ומגדל":

חומה ומגדל הוא כנוי למבצע ההקמה של 52 יישובים חקלאיים באזורים בלתי מיושבים בארץ. באותו זמן הערבים פרעו ביהודים והיישובים שהיו בודדים נפגעו ולא היו מוגנים. הבריטים לא נתנו אשור לבנות יישובים חדשים, אך הם לא הרשו יישובים קיימים, היה זה חלק ממדיניות הספר הלבן. היה ברור שכל יישוב יהודי חשוב וכן כל מקום שיהיה בו יישוב יקבע את גבולות המדינה בעתיד. השיטה בה נבנו יישובי חומה ומגדל הייתה כזו- הדברים בהם השתמשו לצורך בניית היישוב היו מוכנים מראש ואז במשך הלילה ובחסות החשיכה הוקמו חומה מלוחות עץ ואבני חצץ ומגדל לשמירה, כל זאת נעשה במהירות לפני שיגיעו הבריטים או הערבים. בתוך החומה הוקמו צריפים למגורים. עד הבוקר היישוב היה קים, ויישוב קים הבריטים כבר לא יכלו להרוס. בזכות מבצע זה הורחבו מאד גבולות היישוב העברי והושגו מטרות מדיניות ובטחוניות חשובות.

המאבק בבריטים

ככל שעברו השנים, הבריטים החלו לתמוך בערבים ולפגוע בזכויות היהודים, בניגוד גמור למה שנאמר בהצהרת בלפור. כשהבינו זאת היהודים הוקמו מחתרות שונות שנלחמו כל אחת בדרכה נגד הבריטים.

ההגנה- ארגון הגנה עברי בארץ ישראל

בעקבות התגברות ההתקפות של הערבים על הישוב היהודי, הוקם ב- 1920 ארגון ההגנה. מטרת הארגון הייתה להגן על הישוב מפני התוקפים הערבים. במאורעות תרפ"ו- תרפ"ט (מאורעות בהם פרעו הערבים ביהודים) כבר לא הסתפקה ההגנה בהגנה על הישובים, אלא החלה גם לתקוף את הפורעים. הכח הלוחם העיקרי של ההגנה היה הפלמ"ח. לאחר מלחמת העולם השנייה שנתה גישתה של ההגנה והיא החלה לפעול נגד השלטון הבריטי בארץ.

האצ"ל- ארגון צבאי לאומי

האצ"ל הוקם בשנת 1936 על ידי קבוצה של פורשים מההגנה. חברי האצ"ל פרשו מההגנה לאחר מאורעות תרפ"ט, בגלל שהתנגדו למדיניות ההבלגה (שיטה של אי נקמה) של ההגנה כלפי הטרור הערבי. הם טענו שיש להגיב בתקיפות לפרעות הערבים, ולנהוג בשיטה של "דם תחת דם". חברי האצ"ל לא ראו עצמם כפופים להחלטות הנהגת הישוב היהודי. מפקדם הראשון היה דוד רזיאל. אחריו קבל את הפיקוד על הארגון מנחם בגין. ב-1944 הכריז בגין על מרד נגד הבריטים, ובכך פתח מאבק רצוף נגד הבריטים עד להקמת המדינה. עם הקמת צה"ל (1948) פרק הארגון וחבריו גיסו לצה"ל.

הלח"י- לוחמי חרות ישראל

בשנת 1940 חל פילוג באצ"ל, וקבוצת חברים בראשותו של אברהם שטרן (או בשמו המחתרתי "יאייר") הקימו ארגון עצמאי בשם הלח"י. חברי הארגון האמינו שיש להלחם נגד הבריטים ולא לתמוך בהם (על אף שהבריטים לחמו בגרמניה). הם התנגדו לשיתוף פעולה בגלל שהבריטים המשיכו לשלוט בארץ על פי מדיניות הספר הלבן. הלח"י היה ארגון קטן במספר חבריו. במסגרת מאבקו בבריטים נקט הלח"י בפעולות תקיפות נגד השלטון. בשל כך נחשב לארגון קיצוני. הבריטים רדפו אחרי חברי הארגון, ואף הישוב היהודי התנגד לפעלתו.

הפלמ"ח- פלוגות מחץ

הפלמ"ח הוקם במאי 1941 ע"י יצחק שדה, חילי הפלמ"ח היו מגויסים בארץ מלא. כשנוסד הפלמ"ח היו בו שש פלוגות ובהן 700 לוחמים. ערב מלחמת העצמאות מנה הפלמ"ח 10 גדודים בשלוש חטיבות ובהן 7000 לוחמים. בשנים 1945-1947 כשהשלטון הבריטי התנכל לישוב היהודי ניהל הפלמ"ח מאבק פעיל נגד הבריטים במספר חזיתות. ארגון עליה לא חוקית, לוויו אניות מעפילים, הגנה וסיוע בהקמת ישובים חדשים.

הפלמ"ח השתתף בפעולות רבות ואלו חלק מהן: שחרור המעפילים ממחנה עתלית, פיצוץ מסלות רכבת, פיצוץ סירות משמר בנמל יפו, פיצוץ תחנת הרדאר על הר הכרמל, התקפות על תחנת המשטרה הבריטית ביפו, פיצוץ 11 גשרים.

תנועת המרי העברית

ב-1945 החלט על הקמת תנועה משתפת לכל המחתרות כדי להילחם בבריטים – "תנועת המרי העברית". האצ"ל והלח"י קיבלו את סמכות ההגנה. החלט על ועדה מתאמת בין ההגנה, האצ"ל והלח"י – ועדת x (איקס). הועדה החליטה על הפעילות ואיזה גוף יבצע. הגורם העיקרי להקמת התנועה היה אכזבה ממשלת בריטניה שהמשיכה לפעול על פי מדיניות הספר הלבן ואסרה עליה של יהודים לארץ, בעוד ברחבי אירופה נותרו מאות אלפי פליטים מהשואה. פעולות שבצעה תנועת המרי:

1. פריצה למחנות מעצר ושחרור מעפילים, פזור מהיר של המעפילים ברחבי הישוב היהודי.
2. חבלה במבנים ומתקנים ששמשו את הבריטים, כגון: בסיסי משטרה, משרדי ממשלה, מטוסים בריטים, קווי טלפון ועוד.

מלחמת העולם השנייה-השואה (1939-1945)

השואה הייתה אסון של העם היהודי. השואה החלה בגרמניה בעקבות עלייתו של היטלר ימ"ש לשלטון. מהר מאוד התפשטה השואה בכל אירופה. הגויים באירופה ראו ביהודים גזע נחות ומסוכן, ולפיכך ניסו בכל הדרכים להשמיד את העם היהודי. בשלב הראשון הנאצים ריכזו את היהודים בגטאות- רחוב סגור ומגודר בחומה שבו הצטופפו בתנאים קשים בלי אוכל ושתייה כל היהודים מהאזור. היהודים התגוררו בתוך דירה אחת כמה משפחות יחד. מתוך הגטו נשלחו היהודים לרכבות שלקחו אותם למחנות ריכוז ומשם נשלחו לעבודה או להשמדה. הנאצים פעלו באכזריות ובחוסר אנושיות ליהודים בכל שנות המלחמה. אך גם בתנאים בלתי אנושיים אלו גילו היהודים יכולת עמידה רוחנית ופיזית ואף נקטו בפעולות של התנגדות נגד הנאצים. בשואה נרצחו כשישה מיליון יהודים ונחרבה יהדות אירופה, שהייתה עד אז הריכוז היהודי הגדול בעולם. השואה גרמה לכל העולם להבין שהיהודים לא יכולים לחיות בגולה, ושהם צריכים מדינה משלהם.

החלטת האו"ם-כ"ט בנובמבר

בתחילת 1947 הגיע המצב בארץ ישראל למשבר. חיילי בריטניה מצאו את עצמם נלחמים במעפילים ניצולי השואה, באותו הזמן הגיעו המחתרות לשיא פעולות ההתנגדות שלהם כלפי הבריטים. הבריטים היו נתונים ללחץ מצד ארצות הברית וגם ראו שהם לא מצליחים להשתלט על המצב בארץ והחליטו לסיים את שליטתם בארץ ולהעביר את שאלת ארץ ישראל לידי האו"ם (ארגון האומות המאוחדות). עצרת האו"ם החליטה לשלוח לארץ ישראל ועדה שהורכבה מנציגי מדינות החברות באו"ם כדי לבדוק ולהציע מה יהיה גורל תושביה היהודים והערבים של ארץ ישראל בסיום המנדט הבריטי. הועדה המליצה על חלוקת הארץ לשתי מדינות: המדינה היהודית, שתשתרע לאורך הצד המערבי ברצועת החוף של הים התיכון, והמדינה הערבית בשכנותה. המלצת הועדה הובאה להצבעה בפני עצרת האו"ם בתאריך כ"ט בנובמבר 1947 בניו יורק וזכתה לרוב של 33 מדינות שהצביעו בעד, מול 13 מדינות שהצביעו נגד ו-10 מדינות שנמנעו. עם ישראל בארץ ובתפוצות קיבל את ההחלטה בשמחה עצומה, שהנה אחרי אלפיים שנות גלות אנו זוכים בהכרת אומות העולם להקמת מדינה יהודית משלנו ולחידוש עצמאותנו המדינית בארץ ישראל. אך הערבים תושבי ישראל וכל מדינות ערב הכריזו מיד על מלחמה בישוב היהודי.

תוכנית החלוקה עפ"י החלטת האו"ם

הכרזת המדינה

לקראת יציאת הבריטים מהארץ התכנסה "מנהלת העם" בבית הקרן הקיימת בתל אביב. על מנהיגי היישוב הופעל לחץ מצד האו"ם ומצד ארה"ב לדחות את ההכרזה על הקמת המדינה - בשל איומיהן של מדינות ערב בפלישה לארץ, ובשל גילויי האלימות מצד הערבים תושבי הארץ. למרות הלחצים החליטו המשתתפים בדיון להכריז על הקמת המדינה ב-14 במאי. הם היו צריכים להחליט בשאלות עקרוניות: מה יהיו שמה וסמלה של המדינה היהודית? מה תהיה שפתה? בידי מי תהיה סמכות החקיקה? מה יהיה שמו של הצבא העברי? האם יכריזו על גבולות המדינה? מה יהיו מוסדות השלטון, ומה יהיו סמכויותיהם?

חברי הממשלה הזמנית דנו בהצעה להכרזת העצמאות, אשר עברה אחר כך תיקונים שונים עד שהתקבל הנוסח הסופי המוכר לנו. הוחלט שההכרזה תיקרא בטקס שייערך באולם המוזיאון בתל אביב, בהשתתפות חברי מועצת העם. ההכנות לטקס נערכו בחופזה ותוך התרגשות רבה. הטקס נערך ביום שישי אחר הצהריים, ה' באייר תש"ח, 14 במאי 1948. באולם התנוססה תמונתו של הרצל. בשעה ארבע היכה דוד בן גוריון על השולחן. הקהל קם על רגליו ושירת "התקווה" פרצה ספונטאנית ולא על פי התכנית. בן גוריון קרא את ההכרזה. לאחר שסיים בן גוריון את קריאת ההכרזה הוזמן הרב פישמן, שבירך בקול רועד וחנוק "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה", והקהל ענה "אמן" בקול חזק.

מיד לאחר קום המדינה החלה העלייה ההמונית. הייתה זו עליה של ניצולי השואה מאירופה והפליטים היהודים ממדינות ערב. עלייה זו הביאה לגידול עצום באוכלוסיית המדינה, כאשר תוך 18 חודשים בלבד הוכפלה האוכלוסייה מ-650,000 ל-1,300,000 תושבים. העולים הגיעו ממספר רב של מדינות וחלקי עולם: מאירופה, מאסיה ומצפון אפריקה. חלקם הביאו מסורת תרבותית שונה מזו של התושבים הוותיקים, אשכנזים ברובם. הקשיים שפקדו את המדינה הצעירה בתקופה זו נעוצים, לפחות בחלקם, בגידול המהיר של האוכלוסייה. המפגש בין עולים וותיקים, והשפעתו על הקולטים והנקלטים כאחד, היה אירוע משמעותי מאוד בתהליך התפתחותה של החברה הישראלית.

מלחמת העצמאות

תאריך: 30 בנובמבר 1947 עד ינואר 1949.

למה היא נקראת מלחמת העצמאות? מכיוון שמטרת המלחמה הייתה השגת עצמאות למדינת ישראל. שמות נוספים של המלחמה הם מלחמת השחרור ומלחמת הקוממיות.

הרקע למלחמה: החלטת האו"ם על הקמת מדינה יהודית בכ"ט בנובמבר 1947.

מהלך המלחמה: לאחר הכרזת העצמאות הצטרפו מדינות ערב נוספות לערביי ישראל כדי למוטט את המדינה היהודית שזה עתה קמה. בה' באייר תש"ח פרצו לארץ צבאות מצרים, ירדן, עיראק, סוריה, לבנון וערב הסעודית. נגדם נלחמו כוחות המגן של ישראל שנקראו מעתה "צבא ההגנה לישראל" (צה"ל).

המלחמה הייתה קשה מאוד וגבתה קורבנות רבים. לערבים היו יתרונות רבים על פני מדינת ישראל- הם היו רבים יותר והיו להם יותר משאבים כלכליים.

צה"ל רק הוקם והיה עדיין בשלבי ההתארגנות הראשונים ואילו, צבאות ערב היו צבאות סדירים ומאומנים היטב. מדינות ערב גם נהנו בנוסף מתמיכתה של בריטניה שהיו לה כוחות צבאיים באיזור. בתחילת המלחמה נהנו הערבים מהצלחות אך כשהיישוב היהודי התחיל לנקוט יוזמה ולתקוף, החלו הערבים לעזוב את הארץ ולנוס לארצות ערב. התמוטטות הערבים נבעה בעיקר מהיעדר מנהיגות וצבא מאורגן. הערבים פעלו במסגרת של כנופיות לעומת היישוב היהודי שהייתה לו מפקדה אחת שהייתה ממונה על כל הכוחות.

מלחמת העצמאות הסתיימה בהסכם שביתת נשק בין ישראל לארצות ערב. ההסכם כלל נסיגה מהשטחים שנכבשו במהלך המלחמה ע"י שני הצדדים.

כ- 6000 לוחמים נפלו במלחמה. ברוך ה' המלחמה הסתיימה בנצחוננו של צה"ל שהדף את צבאות ערב, והצליח להרחיב את הגבולות שעליהם הוחלט בעצרת האו"ם.

מלחמת סיני

תאריך: 29 לאוקטובר עד 5 בנובמבר 1956.

למה היא נקראת מלחמת סיני? בגלל שבמהלכה כבשנו את חצי האי סיני שהיה החלק המשותף למצריים וישראל. המלחמה נקראת גם מבצע קדש משום שעל גבול ישראל מצריים ממוקם היישוב "קדש ברנע" התנכ"י שהיה חלק מרכזי בזירת המלחמה.

הרקע למלחמה: בתקופה שקדמה למלחמה הייתה עלייה בטרור הערבי נגד ישראל. יחידות חבלה ערביות התאמנו ברצועת עזה, פעלו נגד יעדים אזרחיים בישראל וגרמו להרס רב וחרדה גדולה. הפגיעות בנפש וברכוש היו מכאיבות- אזרחים ובהם נשים וילדים נרצחו, מבנים חובלו וציוד הושחת. הטרור התפשט ללב הארץ ושיבש את החיים התקינים. ישראל תיאמה את פעולותיה עם הכוחות הבריטים והצרפתים במלחמה עם מצרים.

מהלך המלחמה: ביום הראשון למלחמה הוצנח גדוד צנחנים סמוך למצריים. יתר גדודי הצנחנים נעו כחיל רגלים לעבר מצריים והם אלו שהכריעו בשלושת ימי הלחימה הראשונים, את המלחמה לטובת ישראל. ביום השלישי למלחמה הורה הפיקוד המצרי על נסיגה של הצבא המצרי מסיני, ורוב כוחות המצרים פשוט ברחו משם. בנוסף, חיל הים וצה"ל לכדו את המשחתת המצרית הגדולה שהייתה בדרכה לתקוף את חיפה. המלחמה הסתיימה בניצחון ישראל אך גם ישראל ספגה אבידות: כ- 171 הרוגים.

מלחמת ששת הימים

תאריך: 5 ביוני עד 11 ביוני 1967.

למה היא נקראת מלחמת ששת הימים? כי היא נמשכה שישה ימים. בפי מדינות ערב המלחמה נקראת "מלחמת המזרח התיכון" כדי לא להזכיר את הזמן הקצר של המלחמה בה כבשה ישראל שטח הגדול פי שלושה משטח ארצה...

הרקע למלחמה: הגורם המרכזי למלחמה הייתה ההתנגדות של מדינות ערב לקיומה של מדינת ישראל. בגלל ההתנגדות הזאת המדינה הצעירה סבלה כל הזמן מפעילות טרור במטרה להתיש את כוחה ולגרום לה להתמוטט. שרשרת האירועים שהולכה למלחמה הייתה מהירה וההתדרדרות הייתה בלתי נמנעת. ברור היה, כי אם לא יתחולל שינוי מידי במהלך המאורעות תהיה המלחמה בלתי נמנעת.

מהלך המלחמה: ישראל היא זו שפתחה במלחמה כשהנחיתה מכה על צבאות ערב ב-5 ביוני (מדינות האויב היו מצריים, סוריה וירדן). המלחמה ארכה שישה ימים ובה כבשה מדינת ישראל שטחים נרחבים, בין היתר: סיני, רצועת עזה, רמת הגולן ומזרח ירושלים. בשעות הראשונות של המלחמה תקף חיל האוויר הישראלי במפתיע בסיסים צבאיים ושדות תעופה במדינות אויב. תקיפות אלו היו הפתעה מוחלטת ולמעשה הם אלו שהכריעו את המלחמה כי בהן הושמדו עיקר חילות האוויר של צבאות ערב. לדוגמא: מתוך 600 המטוסים שעמדו לרשותן של המדינות הערביות הלוחמות, הושמדו 350 מטוסים כבר ביום הראשון!! באחד מימי הלחימה האחרונים, בפיקודו של מוטה גור הצנחנים מיהרו אל רחבת הר הבית, אל הכותל המערבי (השריד האחרון שנותר מבית המקדש). בשעה 10.00 בבוקר הודיע מוטה גור במכשיר הקשר: "הר הבית בידינו, שם, במעמד מרגש, תקע הרב גורן הרב הראשי לצה"ל תקיעה גדולה בשופר ובישר לכל בית ישראל על שחרור הכותל והעיר העתיקה. ישראל איבדה כ- 800 חללים במלחמה וכ- 3000 נפצעו.

מלחמת ההתשה

תאריך: מרץ 1969 עד 7 באוגוסט 1970 עם מצרים, ובגבול ירדן הסתיימה חודש מאוחר יותר.

למה היא נקראת מלחמת ההתשה? משום שמטרתה העיקרית של מצריים במלחמה הייתה להתיש ולשבור את רוחה של ישראל. המלחמה מכונה גם "המלחמה שלאחר המלחמה" משום שהיא באה לאחר מלחמת ששת הימים.

הרקע למלחמה: לאחר הניצחון המוחץ על הערבים במלחמת ששת הימים הייתה תחושה של התרוממות רוח. היתה אמונה שזו המלחמה האחרונה עם ארצות ערב והייתה תקווה שכעת מדינות ערב ירצו בהסכם שלום. האכזבה לא איחרה לבוא. ביוני 1969 הכריז נאצר נשיא מצריים: "איני יכול לכבוש את סיני, אך אני יכול להתיש את רוחה".

מהלך המלחמה: שלושה שבועות בלבד לאחר הפסקת האש של מלחמת ששת הימים, יצרו המצרים תקרית אש. שבוע לאחר מכן, הפעילו המצרים גם תותחים ומטוסים נגד כוחות צה"ל. לא היה ספק שהמצרים מנסים לערער על המצב הקיים שנוצר עם תום הקרבות. בגבול ירדן התאפיינה מלחמת ההתשה בהפגזות חוזרות ונשנות על יישובים אזרחיים ולכן נאלצו לחיות תושבי יישובים אלו באפלה גמורה במשך חודשים על מנת להימנע מההפגזות הירדניות. המלחמה החלה כיוזמה מצרית להתשת ישראל והיא הסתיימה בהתשה קשה של מצריים. מלחמת ההתשה מצטיירת כחריגה ביותר במלחמות ישראל-ערב: הייתה זו מלחמה בלתי-מוכרת, הארוכה ביותר מבחינת התמשכותה, יוצאת דופן באופייה ובאתגרים שהציבה בפני צה"ל. בשבעה עשר חודשי הלחימה נהרגו 721 אנשים, מתוכם 594 חיילים.

מלחמת יום- הכיפורים

תאריך: יום הכיפורים התשל"ד, 6 באוקטובר 1973.

למה היא נקראת מלחמת יום הכיפורים? משום שפרצה בעיצומו של יום הכיפורים התשל"ד.

הרקע למלחמה: מלחמת יום הכיפורים הינה שלב נוסף במאבק הצבאי אותו מנהל העולם הערבי נגד ישראל. בסתיו 1973 כשמדינת ישראל הייתה מרוכזת בתחומים אחרים, תכננו מצריים וסוריה בשיתוף עם ברית המועצות את המלחמה ואף הצליחו להפתיע את ישראל. בניגוד למלחמות קודמות שבהן נלחמו מצריים וסוריה בשיתוף עם ערביי ישראל, במלחמת יום הכיפורים היו למצרים ולסורים מניעים משלהם לפתוח במלחמה: לחזור ולכבוש את השטחים שנכבשו ע"י ישראל בששת הימים.

מהלך המלחמה: ביום הכיפורים, בשעה שישראלים רבים נמצאים בבתי- כנסת וכל המדינה שובתת ממלאכה ומתנועה- פרצה המלחמה. יממה לפני פתיחת הקרבות הודיע חיל המודיעין כי הסבירות שצבאות ערב יפתחו במלחמה היא נמוכה מאוד. בכך נכשל המודיעין הישראלי, שלא התריע על המלחמה המתקרבת, השלב הראשון של המלחמה היה מיועד להחזיר לסוריה את רמת הגולן וחלק מסיני למצריים. בשלב זה, עסק צה"ל בבלימת שתי החזיתות. בשלב השני, צה"ל כבר החל לתקוף ולהבקיע את קווי סוריה. בשלב השלישי, צה"ל כבר הבקיע את קווי המצרים.. מספר החללים מהמלחמה הוא 2,300. למדינות ערב היו יותר מ- 15,000 חללים ולמרות זאת במצריים שררה אווירת ניצחון. לעומת זאת, בישראל שררה תחושת דיכאון קשה. בחצות ישראל פרץ שבר גדול בציבור הישראלי וחוסר אמון כלפי מקבלי ההחלטות במדינה, בשל הקרבת החיילים לשווא כתוצאה משגיאותיהם של המפקדים והשרים. ב- 11 בנובמבר 1973 נחתם הסכם הפסקת האש בין ישראל למצרים.

מלחמת לבנון הראשונה

תאריך: 6 ביוני 1982 עד יוני 1985.

למה היא נקראת מלחמת לבנון? משום שהתנהלה כנגד לבנון. המלחמה נקראת גם "מבצע שלום הגליל" משום שמטרתה היתה להגן על תושבי הגליל.

הרקע למלחמה: הגורם העיקרי שתרם לתהליך התפוררותה של לבנון היה כניסת המחבלים ללבנון. ב-1970, הגיעו ארגוני המחבלים הפלסטיניים ללבנון לאחר שגורשו מירדן. מנהיגיהם בחרו בלבנון כמקום חלופי. תוך שנים אחדות הפך אש"ף (ארגון לשחרור פלסטין) לגורם מכריע ומתסיס בלבנון. המחבלים השתלטו לאט לאט על לבנון ושיגרו טילי קטיושות לעבר יישובי הצפון של ישראל. הסיבה המיידית לפרוץ המלחמה הייתה נסיון התנקשות בשגריר ישראל בבריטניה ע"י מחבלים פלסטינאים.

מהלך המלחמה: המבצע החל בפלישה של צה"ל לדרום-לבנון. שר הבטחון אריאל שרון האמין שמבצע מהיר יוכל לטהר את דרום-לבנון מנוכחותו של אש"ף ולחסל את הארגון, ע"י הריסת המפקדות שלו והמבנים התת-קרקעיים. הפלישה ללבנון החלה כאשר ישראל מפגינה עליונות על פני מדינות ערב. לדוגמא, במשך יומיים הפילה ישראל 47 מטוסים סוריים בעוד שאפילו מטוס ישראלי אחד לא נפגע. בשנת 1983 החלה נסיגה הדרגתית שהסתיימה ביוני-1985 המלחמה נמשכה 3 שנים בדיוק. לצה"ל נהרגו כ-670 חיילים במהלך המלחמה. ארבעה מחילי צה"ל מהמלחמה נעדרים עד היום, והם: יהודה כץ, זכריה באומל, צבי פלדמן והנווט רון ארד.

מלחמת לבנון השנייה

תאריך: 12 ביולי 2006

למה היא נקראת מלחמת לבנון? מכיוון שהתרחשה באזור לבנון.

הרקע למלחמה: המלחמה החלה ב־12 ביולי בפעולת חיזבאללה שכללה התקפה על סיור של צה"ל בתוך גבול ישראל, חטיפת שני חיילי מילואים אשר השתתפו בסיור - אהוד גולדווסר ואלדד רגב - והריגת שלושה, תוך כדי פעולת הסחה של שיגור רקטות לכל אזור הצפון. על פי חיזבאללה, העילה למבצע הייתה שחרור אסירים פלסטינים ולבנונים הנמצאים בישראל.

מהלך המלחמה: בעקבות החטיפה, פתח צה"ל ב־13 ביולי ב"מבצע שכר הולם" (אשר זכה להיקרא גם "מבצע שינוי כיוון") כנגד חיזבאללה בלבנון והמשבר התפתח למלחמה שבה הפגיזה ישראל יעדים בכלל שטח לבנון ומנגד ירי מסיבי של חיזבאללה על כל צפון ישראל.

מבצע עופרת יצוקה

תאריך: 27 בדצמבר 2008

למה הוא נקרא עופרת יצוקה? שם המבצע, שהחל במהלך חג החנוכה, לקוח מהשיר "לכבוד החנוכה".

הרקע למלחמה: לאחר פינוי ישובי גוש קטיף הממשלה חשבה ששקט וביטחון ישרור באזור... בפועל, חמאס התחזק והאש והטיילים נמשכו אל עבר ישובי חבל אשכול ועוטף עזה, החיים ביום ונהגים בחוף הדרומי ובנגב הצפוני הפכו לבלתי נסבלים.

מהלך המלחמה: צה"ל החל בתקיפות מאסיביות של חיל האוויר על תשתיות של החמאס ועל אנשיו. ביום זה נהרגו כ-230 פלסטינים. לאחר מספר ימי תקיפה אווירית צה"ל נכנס קרקעית לרצועה, כשמטרת הכניסה היתה להפוך את המכה שספג חמאס לכזו שממנה ייקח לארגון זמן רב להתאושש.

בתוך שטח הרצועה החמאס לא השקיע רבות בהתנגדות גדולה אל מול כוחות צה"ל אלא השקיע בשני כיוונים – 1. מלכוד הבתים נגד החיילים 2. המשך ירי על יישובי הדרום וזאת במטרה להחליש את האוכלוסייה הישראלית ולגרום ללחץ ציבורי להפסקת המבצע.

במשך כל המבצע היה על צה"ל להישמר כאמור מפגיעה באוכלוסייה אזרחית, שהחמאס פעל מתוכה והשתמש בה כמחסה.

בעקבות הלחץ המדיני ראש הממשלה אולמרט הכריז על הפסקת אש חד צדדית. החלשת החמאס ויכולתו להתחמש לא הוגדרו כראוי ולא הושגו.

מבצע עמוד ענן**תאריך:** 14 בנובמבר 2012

למה הוא נקרא עמוד ענן? שם המבצע נלקח מעמוד הענן המתואר בספר שמות כעמוד נסי שהנחה את בני ישראל והגן עליהם בצאתם ממצרים.

הרקע למלחמה: המבצע החל לאחר התדרדרות ביטחונית בגזרת רצועת עזה בשבוע שקדם לו.

מהלך המלחמה: המבצע החל עם חיסולו של אחמד ג'עברי, מפקדה בפועל של הזרוע הצבאית של החמאס. במהלך המבצע נערכו אלפי תקיפות על יעדים ברצועת עזה, ובמקביל נורו מרצועת עזה כ-1,500 רקטות לעבר יישובי הדרום ולראשונה בוצע ירי גם לעבר ערי המרכז בהן ראשון לציון, תל אביב וירושלים. המבצע הסתיים כעבור שבוע בהכרזה על הפסקת אש. המבצע לא כלל כניסה קרקעית לרצועה.

לפי דובר צה"ל, במהלך המבצע פגע צה"ל בלמעלה מ-1,500 מטרות והרג כ-30 פעילי טרור בכירים, ומנגד נורו על ישראל 1,506 רקטות, כאשר 421 מתוכן יורטו על ידי מערכת כיפת ברזל. במהלך המבצע נהרגו שני חיילים וארבעה אזרחים ישראלים, כתוצאה מפגיעת רקטות. המבצע הצליח לחזק, לפחות זמנית, את כוח ההרתעה של ישראל מול שלטון החמאס ברצועת עזה. בשנה שלאחר תום המבצע פחת ירי הרקטות מרצועת עזה בלמעלה מ-98%.

מבצע צוק איתן

תאריך: 8 ביולי 2014 עד 26 באוגוסט

למה הוא נקרא צוק איתן? השם "צוק איתן" כולל הנחייה לעורף ומבקש ממנו להוכיח איתנות. כאשר רוחו של העורף תיחלש, הוא ייזכר שהוא צריך להיות איתן ולהחזיק מעמד.

הרקע למלחמה: בשנה שלאחר תום מבצע עמוד ענן פחת ירי הרקטות מרצועת עזה, אך לא פסק לגמרי, והחל מתחילת 2014 הוא אף התגבר.

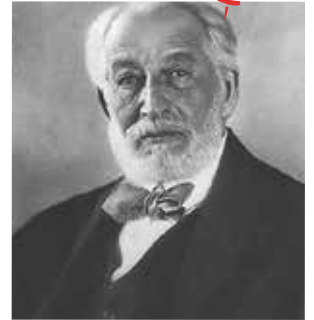
ב-12 ביוני, עם חטיפת שלושת הנערים ביהודה ושומרון, החל מבצע שובו אחים, שבו עצר צה"ל מאות אנשי חמאס. בהתנגשויות עם צה"ל נהרגו 10 פלסטינים, בתגובה החלו פעילי טרור לשגר רקטות מרצועת עזה לעבר מדינת ישראל בקצב הולך וגובר.

מהלך המלחמה: בשלב הראשון כלל המבצע בעיקר הפצצות כבדות של חיל האוויר הישראלי, חיל השריון וחיל התותחנים ברצועת עזה, כשבמקביל ישראל ספגה ירי רקטי מרצועת עזה והתמודדה עם חדירה של מחבלים חמושים לשטחה שהגיעו מרצועת עזה דרך הים או דרך מנהרות. בשלב השני, שהחל ב-17 ביולי, נכנסו כוחות קרקעיים של צה"ל לרצועה תחילה לעיירה בית חאנון במטרה להרוס את מנהרות הטרור. בשלב שלישי, שהחל ב-5 באוגוסט הושלמה יציאת הכוחות הקרקעיים של צה"ל מרצועת עזה, אך הלחימה נמשכה במתכונת השלב הראשון. במהלך המבצע נמנו 12 ניסיונות לתיווך ולהשגת הפסקת אש, כאשר רוב הניסיונות התקבלו על ידי ישראל, אך נדחו על ידי חמאס. המבצע הסתיים לאחר 50 ימי לחימה, עם קביעת הפסקת האש. עם תחילת המבצע נפרסו סוללות כיפת ברזל ברחבי ישראל כדי להגן גם על יישובים במרכז הארץ.

הברון רוטשילד

בנקאי ונדבן יהודי, שבזכות פועלו הרב למען ההתיישבות בארץ ישראל כונה בשם "אבי היישוב" ו"הנדיב הידוע". בעקבות הפרעות ביהודי רוסיה החל להתעניין בבניין ארץ ישראל. הברון סייע למושבות הראשונות להתקיים באמצעות העברת כספים והקמת מנגנון שניהל את המושבות. הוא רכש שטחי אדמה גדולים בארץ ישראל וייסד מושבות חדשות. בנוסף לכך, בנה את היקבים בראשון לציון ובזיכרון יעקב והקים מפעלים. הברון רוטשילד נפטר בארץ הולדתו - צרפת. עצמו תיו ועצמות אשתו הובאו לארץ בשנת 1954 ונטמנו ברמת הנדיב, ליד זיכרון יעקב. על שמו נקראת המושבה בנימינה ורחובות רבים בארץ.

יוסף טרומפלדור

טרומפלדור התנדב לשרת בחזית המלחמה בין רוסיה ויפן, שבה נפצע ואיבד את ידו השמאלית. על גבורתו זו זכה להיות קצין, והיה בשעתו הקצין היהודי היחיד בצבא הרוסי. מרגע שובו מן החזית הקדיש טרומפלדור את חייו להתיישבות בארץ ישראל וארגון כוח צבאי שיגן עליה. עוד כשהיה ברוסיה אירגן טרומפלדור את תנועת "החלוץ" במטרה להכין נוער יהודי להתיישבות בארץ ישראל ונבחר לעמוד בראשה. טרומפלדור עלה לארץ בעליה השניה וסייע בביצור ובהגנה על היישובים היהודיים בגליל העליון - תל חי, כפר גלעדי ומטולה. בבוקר י"א באדר תר"פ, הקיפו ערבים חמושים את חצר תל חי וביקשו לערוך בתוכה חיפוש. הערבים נכנסו לחצר והתחילו לתקוף את היהודים, ששהו באותה עת בבתיים. טרומפלדור נתן פקודת אש ויצא אל החצר החשופה לאש, הוא נורה ונפצע בידו ובבטנו. כשנשאוהו לכפר גלעדי באלונקה מאולתרת, הספיק לומר לאחד מאנשיו "טוב למות בעד ארצנו". טרומפלדור מת על האלונקה עוד בטרם הגיעו לבית החולים. חייו ומותו של יוסף טרומפלדור הפכו לסמל ודוגמא לנוער הציוני.

הרב קוק

רב, פוסק, מקובל והוגה דעות. נחשב לאחד מגדולי התורה בדורות האחרונים. נולד בלטביה, ושימש כרב בעיר עד עלייתו ארצה בשנת 1904, לאחר עלייתו כיהן כרב הראשי של יפו. בשנת 1919 נבחר לרב הראשי של ירושלים ובשנת 1921 הקים את הרבנות הראשית לארץ ישראל לרב הראשי האשכנזי לישראל, ייסד את ישיבת "מרכז הרב" בירושלים והיה למנהיגה הרוחני של הציונות הדתית. הרב קוק ראה במעשי החלוצים בארץ ישראל כמבשרים את תחילת הגאולה, גישר בין הדתיים לחילוניים וניסה לחבר בין הציונות לדת. אישיותו המאירה הייתה לשם דבר בפי חילונים ודתיים.

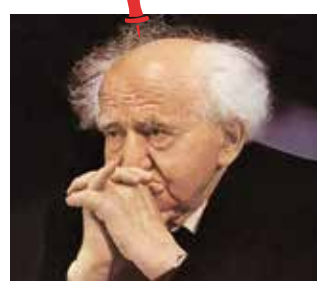

חנה סנש

חנה סנש "הצנחנית שלא שבה", עלתה לארץ ב-1939 מהונגריה בהיותה בת 18 והצטרפה לקיבוץ שדות ים. נמנתה על אנשי יחידת הצנחנים שהוקמה במלחמת העולם השנייה על מנת להילחם בנאצים. ב-1944 היא נשלחה מטעם היישוב היהודי בא"י לאירופה הכבושה. היא צנחה ביוגוסלביה ומשם הגיעה להונגריה, נתפסה ולמרות שעונתה באכזריות לא נשברה. סנש הועמדה לדין בבית דין צבאי הונגרי באשמת ריגול ובגידה במולדת ובנובמבר 1944 הוצאה להורג. עצמותיה הועלו לארץ ב-1950 ועל שמה נקרא הישוב יד-חנה.

בן גוריון

בן גוריון היה ראש הממשלה ושר הביטחון הראשון של מדינת ישראל. ממנהיגיה הבולטים של התנועה הציונית ותנועת הפועלים. כמנהיג היישוב היהודי הכריז על הקמת המדינה בתאריך ה' באייר תש"ח. בן גוריון נחשב לאדריכל המייסד של המדינה ושל צה"ל. הוא ביסס את עוצמתה הביטחונית והכלכלית של המדינה ועיצב את דמותה בשנותיה הראשונות. ביוזמת בן גוריון התאפשרה העלייה הגדולה לארץ למרות הקשיים הרבים שהיו למדינה בעשור הראשון לקיומה. לאחר פרישתו מהממשלה עבר לגור ב"שדה בוקר" שבנגב, כמימוש החזון ליישוב הנגב ובתקווה שרבות יבואו בעקבותיו.

אלי כהן

מרגל ישראלי, שפעל בסוריה והוצא להורג לאחר שנתפס. אלי כהן נולד במצרים ועלה לארץ ב-1957 שלוש שנים מאוחר יותר גויס למודיעין והוכשר כמרגל. הוא נשלח לסוריה, שם בנה לו תדמית של איש עסקים נדיב ולאומני. הוא הצליח ליצור קשרים עם אנשי ביטחון בכירים במערכת הצבאית והפוליטית של סוריה. ב-1965 נתפס על ידי אנשי ביטחון סוריים והוצא להורג בחוצות דמשק. אלי כהן הצליח להעביר למדינת ישראל מידע על התכניות להטיית מקורות הירדן, על הסיוע שהגישו הסורים לארגוני טרור ועל היערכות הצבא הסורי ברמת הגולן. המידע שהעביר סייע מאוד לצה"ל במלחמת ששת הימים. גופתו של אלי כהן לא הוחזרה לישראל עד היום.

נעמי שמר

נעמי שמר הייתה פזמונאית, מלחינה, זמרת ישראלית. כלת פרס ישראל לזמר עברי. שמר כתבה שירים רבים, בהם שנעשו לנכסי צאן ברזל במורשת הישראלית, כמו "ירושלים של זהב", "חורשת האקליפטוס", "לו יהי", "על כל אלה" ו"שירת העשבים". אחד משיריה המפורסמים הוא "ירושלים של זהב" אותו היא כתבה ממש לפני פרוץ מלחמת ששת הימים השיר סימל את הקשר בין ישראל לירושלים שיר הזה הפך להמנון ושיר הניצחון של המלחמה לאחר פטירתה נקברה נעמי בקיבוץ בו היא נולדה קיבוץ כינרת, קברה וביתה הפך לאתר עלייה לרגל לישראלים רבים.

יוני נתניהו

היה חייל בצנחנים, מפקד סיירת מטכ"ל ובעל עיטור המופת. ב-27 ליוני 1976 נחטף מטוס אייר פראנס שטס מנתב"ג לפרז' בידי מחבלים. המחבלים פקדו על הטייס לנחות באונגדה שבאנטבה-מרחק של כ-3800 קילומטר מישראל. המחבלים החזיקו כבני ערובה יותר מ-100 ישראלים ויהודים ואמרו שאם לא יענו לדרישותיהם הם יהרגו את כולם. מדינת ישראל החליטה לא להיכנע, לצאת למבצע שנחשב למסובך ולנועז ביותר בתולדות המדינה. את הפיקוד על המבצע החשוב נתנו ליוני נתניהו. החיילים נחתו בחשאי על אדמת מדינת אויב, פשטו למתחם והצליחו לחסל את המחבלים. במהלך הפשיטה נתניהו נפצע בחזהו, הניסיונות להצילו עלו בתוהו והוא נפטר עוד בטרם יצא המטוס עם החטופים ארצה. לאחר שמבצע החילוץ הסתיים בהצלחה, הוחלט לקרוא אותו על שמו של נתניהו, ושמו הרשמי הפך ל"מבצע יונתן". נתניהו נקבר בבית הקברות הצבאי בהר הרצל בירושלים. הוא היה אחיו של ראש הממשלה הנוכחי בנימין נתניהו.

רועי קליין

רועי התגייס לעורב צנחנים ב-4.8.94 הוא היה מפקד סוחר שכל חייליו הלכו אחריו בהערכה רבה. חייליו מספרים על אדם רגוע, עדין ושקט, אך בשעת הקרב הוא תמיד הפגין פרץ עצום של נחישות ועוצמה שלא ניתן היה לעמוד בפניהם. בתאריך 27.7.06 במהלך מלחמת לבנון השנייה התקדם רועי עם פקודיו לעבר בית בעירה בינת-ג'ביל שבלבנון, על מנת להקים מארב, ללוחמי חיזבאללה, אך לפתע נפתחה עליהם אש משמונה מוקדים שונים, במקום התפתח קרב קטלני ובשעה שרועי היה עם כמה מחייליו באזור המטעים, הושלכו עליהם רימונים ומטענים. רימון אחד התגלגל לעבר הכוח. באותו הרגע צעק רועי "שמע ישראל" וקפץ באומץ לב על הרימון וכך הציל את פקודיו. רב סרן רועי קליין ז"ל הראה במעשיו רוח לחימה, יוזמה, קור-רוח ואומץ לב עילאי תחת אש על מעשה זה הוענק לו עיטור העוז.

אילן רמון

האסטרונאוט הישראלי הראשון, אל"מ בחיל האוויר, נספה בפעילות מחקר עם יתר האסטרונאוטים ששהו במעבורת החלל "קולומביה". אל"מ אילן רמון נולד ברמת גן, גדל והתחנך בבאר שבע. התגייס לחיל האוויר וסיים קורס טיס בהצטיינות. רמון נבחר על ידי חיל האוויר להיות טייס החלל הישראלי הראשון, בעקבות הסכם שנחתם עם ארצות הברית לשילוב ישראלי בטיסה לחלל של נאס"א. ב-1 בפברואר 2003 הייתה אמורה מעבורת החלל "קולומביה" לנחות במרכז החלל של נאס"א בטקסס, אבל כ-16 דקות לפני מועד הנחיתה אירעה תקלה טכנית והמעבורת לא שרדה את הכניסה לאטמוספירה. שבעת האסטרונאוטים, ביניהם אילן רמון, נספו. אחרי מותו עוטר אילן רמון באות הערכה מטעם הרמטכ"ל ובמדליית הכבוד החללית של הקונגרס האמריקני. אסטרואידי 51828 נקרא על שמו.

נתן שרנסקי

היה אחד מאסירי ציון הנודעים ביותר. בתקופת המשטר הקומוניסטי בברית המועצות לא הרשו השלטונות ליהודים לצאת מגבולות המדינה. היהודים שלא הורשו לעלות לארץ נקראו "אסירי ציון". לאחר שבקשתו לעלות לארץ ישראל נדחתה, הוא החליט להיאבק בהחלטה זו והפך לדובר העיקרי עבור אסירי ציון ומסורבי העלייה היהודים. במרץ 1977 הוא נעצר מטעמים פוליטיים והואשם בהאשמות שונות. בית המשפט גזר עליו 13 שנות מאסר. הוא ישב בכלא ברוסיה ואז נשלח לסיביר. לאחר תשע שנים בכלא, הודות ללחץ בינלאומי ניכר וקמפיין שאותו הובילה אשתו, אביטל שרנסקי, מר שרנסקי שוחרר ב-11 בפברואר, 1986, עלה לישראל והגיע לירושלים כבר באותו יום. עם הגיעו לישראל הוא המשיך במאבק לפתוח את שערי ברית המועצות. הפרק האחרון בתולדות המאבק לשחרורם של יהודי ברית המועצות היה עצרת עצומה שבה השתתפו יותר מ-250 אלף איש, אשר נערכה ב-7 בדצמבר, 1987, ביוזמתו של נתן שרנסקי, שהיה הכוח המוביל מאחוריה. העצרת התרחשה בעת ביקורו הראשון של נשיא ברית המועצות מיכאיל גורבצ'וב בושינגטון, וסייעה להפעיל לחץ על ברית המועצות להפחית את המגבלות על הגירה. בשנת 2009 מונה לתפקיד יושב ראש הסוכנות היהודית.

הכותל המערבי

הוא שריד של החומה החיצונית, שהקיפה את הר הבית בסוף תקופת בית שני. עליה עמד בית-המקדש המרחב, שבנה הורדוס. מלבד הר הבית, הכותל המערבי הוא המקום המקודש ביותר לעם היהודי. במדרשים נאמר: "לעולם אין השכינה זזה מן הכותל המערבי" [שמות רבה ב] כי הוא המקום הקרוב ביותר לקדש הקדשים. ועוד מסופר שנשבע הקב"ה לכותל המערבי שלא יחרב לעולם. ומדוע? מספרת האגדה: בימי שלמה המלך חלקה עבודת בנית המקדש בין כל חלקי העם. הכותל המערבי הוקם על-ידי העניים, שלא יכלו לשכור פועלים ולכן עבדו והקימו אותו בעצמם. כאשר ירד אלקים להשכן שכינתו בבית-המקדש, ראה והעריך את מאמצי העניים. אז יצאה בת-קול והכריזה, שכותל העניים לא יחרב לעולם.

מצדה

מצדה הוא מבצר עתיק על פסגתו של צוק מבודד, הנמצא במדבר יהודה. לאחר שהרומאים החריבו את בית המקדש הראשון, ברחו יהודים למצדה הם בנו שם בית טהרה ובית כנסת ושם חיו כשנתיים עד שהלגיון הרומאי פנה לכבוש את המבצר וערך עליו מצור. היהודים ניהלו קרב אמיץ נגד כל הסיכויים ולכן התנועה הציונית אימצה את סיפור מצדה כסמל לשאיפה וחתירה עד מוות לחירות, התחדשות לאומית וריבונות. מצדה הפכה לאתר עלייה לרגל של מטיילים ומסעות של תנועות הנוער ולאחר הקמת מדינת ישראל כאתר השבעה של טירונים בצה"ל. מדי שנה מבקרים באתר כ-750,000 מבקרים והוא נחשב לאחד מאתרי התיירות הפופולריים בישראל.

יד ושם

יד ושם הוא מוסד רשמי להנצחת זכר השואה בישראל הממוקם בחלקו המערבי של הר הרצל. הקמת המוסד החלה כבר בסוף שנת 1945, וב-19 באוגוסט 1953 הוא הוכרז כמוסד רשמי של מדינת ישראל בחוק מיוחד של הכנסת - "חוק זיכרון השואה והגבורה - יד ושם. יד ושם מופקד על תיעוד ההיסטוריה של העם היהודי לפני השואה ובמהלכה, הנצחת סיפור חייהם וזכרם של מיליוני היהודים שנהרגו בשואה ולימוד השואה לדורות הבאים. לשם כך המוסד עוסק בהנצחה ותיעוד של מאורעות השואה, באיסוף חפצים ומסמכים, בגביית עדויות על השואה ופרסומן, באיסוף שמות הנספים בשואה והנצחתם, במחקר ובחינוך.

מערת המכפלה

מערת המכפלה היא מבנה בעיר חברון. על פי המסורת היהודית והכתובים, המערה היא מקום קבורתם של אדם וחוה, אברהם, יצחק, יעקב, שרה, רבקה ולאה (רחל נקברה בקבר רחל בבית לחם), ולכן היא מהמקומות המקודשים ליהדות וגם לאסלאם. מהתקופה הממלוכית נאסר על יהודים להיכנס למתחם, והותר להם להגיע רק עד המדרגה השביעית. לאחר כיבוש המערה במלחמת ששת הימים יכלו יהודים לשוב ולהתפלל במערת המכפלה לאחר יותר מ-700 שנה שהכניסה למערת המכפלה הייתה אסורה עליהם. כיום קיימים במבנה בית כנסת ומסגד והמבנה נתון לשליטת ישראל.

כיכר רבין

כיכר רבין היא הכיכר העירונית הראשית של תל אביב. הכיכר נקראה בעבר כיכר מלכי ישראל, ושמה הוסב לכיכר רבין לזכרו של ראש הממשלה, יצחק רבין, שנרצח בה בתום עצרת שנערכה בה ב-4 בנובמבר 1995. מכיוון שהיא הכיכר הראשית של העיר, היא משמשת לעצרות מסוגים שונים: חגיגות יום העצמאות, הפגנות, קונצרטים פתוחים, עצרות בחירות ועוד.

ים המלח

ים המלח הוא אגם מלח, הנמצא בגבול בין ישראל לירדן. ריכוז המלחים בים המלח עומד על 34.2% - גבוה פי עשרה מריכוז המלחים בים התיכון. האגם הוא גוף המים הרביעי במליחותו בעולם. ים המלח הוא המקום היבשתי הנמוך ביותר בעולם והוא נבחר לאחד מפלאי תבל. נופי ים המלח, החשיבות ההיסטורית של האתרים הנמצאים בסמוך לו, ההרכב הכימי המיוחד של מימיו והאקלים המיוחד השורר בו - כל אלה הפכו את ים המלח למוקד תיירות עולמי, ובפרט למרכז של תיירות מרפא.

הכנסת

הכנסת היא בית המחוקקים של מדינת ישראל. תפקידיה העיקריים של הכנסת הם קביעת הנורמות הנוהגות במדינה באמצעות חוקים ופיקוח על הממשלה באמצעים שונים העומדים לרשותה. מקום מושבה של הכנסת הוא במשכן הכנסת שבקריית הממשלה בגבעת רם אשר בירושלים. בכנסת ישנם 120 חברים כמו שהיה בכנסת הגדולה בתקופת המשנה.

סמל המדינה

במרכז סמל המדינה – מנורה ובה שבעה קנים, המעוטרת משני צדדיה בענפי זית. מתחת למנורה – השם "ישראל". המקור לרעיון של מנורה וענפי הזית מופיע בספר זכריה: "ראיתי והנה מנורת זהב כולה... ושבעה נרותיה עליה... ושניים זיתים עליה". ענפי הזית שסביב המנורה הם המקור לאור המנורה: שמן הזית שימש להדלקת המנורה בבית המקדש. ענפי הזית מסמלים גם את השאיפה לשלום.

סמל צבא ההגנה לישראל

סמל צה"ל הוא הסמל המייצג את צה"ל. הסמל מכיל בתוכו את סמל "ההגנה", חרב שמשולב בה ענף של זית. החרב בסמל מייצגת את המלחמה, בעוד שענף הזית מסמל את הכמיהה לשלום. החרב והענף נתונים בתוך מגן דוד, סמל חשוב במסורת היהודית המסמל את העם היהודי ואת ההיסטוריה שלו. בסמל מופיע הכיתוב "צבא ההגנה לישראל".

דגל ישראל

צבעי הכחול ולבן של הדגל הם בהשראת הטלית, ובמרכזו מגן דוד, שהינו סמל יהודי עתיק יומין. חלק ניכר מקרב התושבים היהודים במדינת ישראל, ומהיהודים שחיים במדינות אחרות, רואה בדגל הלאומי סמל לעצמאותה של מדינת ישראל.

המנון המדינה - "התקווה"

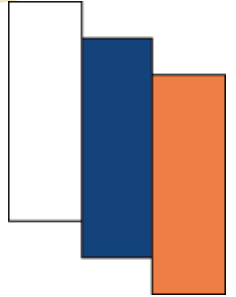
"התקווה" המנון המדינה נכתבה ע"י נפתלי הרץ אימבר. השיר שכתב במקור נקרא "תקוותנו" וכלל תשע בתים. עם הקמת המדינה אומצו שני הבתים הראשונים כהמנון הלאומי של ישראל. התקווה מבטאת את כמיהתו של העם היהודי להיות עם חופשי בארצו. מבטאת את הקשר ההיסטורי של העם למולדתו.

כל עוד בלבב פניקה
נפש יהודי הוניה,
ולפאתי טורח קדיקה
עין לציון צופיה -
עוד לא אבדה תקותנו,
התקווה בת שנות אלפים,
להיות עם חפשי בארצנו
ארץ ציון וירושלים.

שביל ישראל

שביל ישראל הוא נתיב הליכה ארוך שנמשך לאורך כל מדינת ישראל. הוא מתחיל בקיבוץ דן בצפון ומסתיים על חוף מפרץ אילת. אורכו היום, לאחר השינויים שבוצעו בו במהלך השנים, הוא כ-1,030 קילומטרים. שביל ישראל הוא גולת הכותרת ברשת סימון השבילים הארצית שיזמה ויצרה החברה להגנת הטבע, המסמנת את כל מסלולי הטיול בארץ, על ידי הוועדה לשבילי ישראל.

החברה להגנת הטבע

החברה להגנת הטבע, שנוסדה בשנת 1953, היא ארגון הסביבה (ללא כוונת רווח) הוותיק והגדול בישראל, ואחד מארגוני שמירת הטבע והסביבה הוותיקים בעולם. החברה להגנת הטבע היא עמותה ציבורית, הפועלת שלא למטרת רווח וייעודה שמירה על הסביבה, על ערכי הטבע והנוף, ועל המורשת ההיסטורית-תרבותית של האדם בישראל. החברה זכתה בפרס ישראל בשנת 1980 על תרומה מיוחדת לטובת המדינה והחברה בכללה.

החברה להגנת הטבע

המאכל הלאומי-פלאפל

בישראל, במיוחד בעשורים הראשונים לקיומה, שבהם היה הפלאפל מזון מהיר עיקרי, נתפס הפלאפל כמאכל לאומי, אף על פי שמקורו במצרים, ואף שמעמד זה לא זכה להכרה רשמית כלשהי מעולם.

הציפור הלאומית-דוכיפת

במסגרת אירועי שנת ה-60 למדינת ישראל, נפתח קמפיין בחירת הציפור הלאומית, כמיזם של החברה להגנת הטבע. התקיימה הצבעה של הציפור הרחב, וב-29 במאי 2008 הכריז נשיא המדינה שמעון פרס על הדוכיפת כציפור הלאומית.

הפרח הלאומי-כלנית

במשאל שערכו החברה להגנת הטבע ב-2013 ובו השתתפו עשרות אלפי ישראלים, נבחרה הכלנית לפרח הלאומי של ישראל. הכלנית פורחת בשלל צבעים (לבן, סגול-כחול, ורוד ואדום עז) ויוצרת מרבדי פריחה בתקופת החורף.

עיטור הגבורה

עיטור הגבורה הוא העיטור הגבוה ביותר שניתן בצה"ל. העיטור מוענק על ידי שר הביטחון בהמלצת הרמטכ"ל, על "מעשה גבורה עילאית שנעשה בעת לחימה מול פני האויב תוך חירוף נפש". לעיטור סרט בצבע צהוב.

עיטור העוז

עיטור העוז - העיטור השני בחשיבותו - מוענק על ידי הרמטכ"ל, על "מעשה גבורה שנעשה במילוי תפקיד קרבי תוך חירוף נפש". לעיטור סרט בצבע אדום.

עיטור המופת

עיטור המופת - העיטור השלישי בחשיבותו - מוענק על ידי הרמטכ"ל, על "מעשה שנעשה באומץ לב והוא ראוי לשמש מופת". לעיטור סרט בצבע כחול.

עיטור המופת ניתן פעמים רבות על מעשה גבורה בעת קרב, אך להבדיל משני העיטורים הגבוהים ממנו, הניתנים אך ורק על מעשה גבורה בתפקיד קרבי, את אות המופת ניתן להעניק גם על מעשה גבורה שלא בעת קרב.

זמר הפלוגות

כי לא נשוב אחר, ודרך אין אחרת,
אין עם אשר יסוג מחפירות חיו.
הלכה, הלכה פלוגה בלילה בשרשרת,
פניך מולדתי, הולכים אתם בקרב!
פלוגה, עלי, עלי בהר...

את זמר הפלוגות נשיר לך למזכרת,
אפל, אפל הוואדי, המישמר, הכן!
הלכה, הלכה פלוגה בלילה בשרשרת,
הלכה פלוגת שדה לאש ולמגן.

חכי לנו, ארצי במשעולי הרייך,
חכי לנו בשדות הלחם הרחבים!
את שלום המחרשה נשאו לך בחוריק,
היום הם לך נושאים שלום על הרובים.

פלוגה, עלי, עלי בהר,
פלוגה, כבוש תכבושי!
במקום שם איש עוד לא עבר,
שם יעברו הפו"שים.
למען אם ובן ואב
הסוללה נקימה.

פלוגה, לא תם, לא תם הקרב,
פלוגה, צעוד קדימה!

לשווא, לשווא אמרו, רק הימים הם לנו,
לשווא אמרו, לאש ושוד נדון הליל,
הלילה והיום רק לחיים ניתנו,
הלילה והיום הם ארץ ישראל!

מן השפלה בחוף ועד גדרות התיל,
ומנקרות הרים ומבקעות וגיא,
נשיב לך את היום, ארצי ואת הליל,
נשיבה לך אותם למען כל החי!

פלוגה, עלי, עלי בהר...

כי לא לשווא, אחי, חרשת ובנית,
לנפש ולבית לנו מלחמה!
גוערה, תל עמל, כנרת וחניתה,
אתן לנו דגלים, ואנו החומה.

בזמנך 1937 הקים יצחק לדה, לאחר כך הפך למפקד הפלמ"ח
את פלוגות הלדה (הפול"ים).
לנה לאחר מכן הוא ביקש מחברו המלור נתן אלתרמן ליכתוב
לו את השיר כהימנון היחידה לכבוד הכינוס הראשון של פלוגות הלדה.
דניאל סמבורסקי הסחין את השיר ויחד עם אלתרמן
לימדו את השיר באותו כנס.
פלוגות הפו"ל הוקמו במסגרת ארגון "ההגנה". מטרת הייתה להגן
על הישובים העבריים מפני הכנופיות
הערביות שתקפו אותם בימי המאורעות תרצ"ו-תרצ"ט.
פלוגות הלדה היו הראשונות לייצא מן הגדר" - יצאן
מעבר לגדרות הישובים ופעלו בלשחים הפתוחים והלדות
מכאן גם למח - פלוגות לדה.
היציאה מעבר לגדר איפשרה להם להפתיע את התוקפים ולקדם את
פניהם לפני שיגיעו לתלמים.
כמו כן הם ערכו סיורים בלשחי הכפרים הערביים על מנת לאתר את
בסיסי הכנופיות ולפגוע בהן.
פלוגות הלתפז המבצע העלייה לחניתה במרץ 1938, להיה
מגדולי מבצעי ההתיישבות של ישובי חומה ומגדל.
בשנת 1939 פורקו פלוגות הלדה.

אין כבר דרך חזרה

והיום, שנית, עברנו בעשן
והגענו לסואץ ולטירן
לא עצרנו, לא עייפנו
רק את השלום רדפנו
ואנחנו עוד נביא אותו לכאן.

כשעלו הביילויים מלאי תקוות
ויתד תקעו בארץ האבות
בקדחת הם חלו פה
מחמסינים הם סבלו פה
אבל משהו לחש בלבבות -

אם זה טוב ואם זה רע...

אם זה טוב ואם זה רע
אין כבר דרך חזרה.
אין כבר דרך חזרה!

על סוסים רכבו עם חרב ומקל
לגרש כל מתנקש ומתנכל
ברחובות ובגדרה
פתח תקווה וחדרה
הם קראו לפלשתינה - ישראל.

אם זה טוב ואם זה רע...

כשהגדוד, עם פרוץ מלחמת העולם,
אל הקרב יצא לשמור על כבוד העם
אז העיר בקול רעדה -
מה יקרה לו בבריגדה?
אך הגדוד כולו כאיש אחד רעם:
אם זה טוב ואם זה רע...

כשהוקמה המדינה באש קרבות
עוד הבריטים לא נטשו את התקוות
הם ביקשו: נחזור לרגע
נחסל פה את הנגע
אך אנחנו רק קראנו: "בלי טובות".

אם זה טוב ואם זה רע...

השיר נכתב בסוף שנת 1968 לתוכניתה של להקת חיל הים - "וביום השלישי".
קבוצת "הביילויים" היא הקבוצה הנוצעת ביותר מבין אנשי העלייה הראשונה
לעמיתה מרוסיה. בראשה עמד ישראל בסקינד. הם נחלבו לסמל של העלייה
הראשונה ויש מכנים את תקופת עליה ראשונה תקופת הביילויים. תנועת בי"ו
הוקמה בעיר חרקה לשאוקראינה, אך חלק מרוסיה, בי"ו - ראשי תיבות "בית
יעקב לכו ונלכה".
התנועה קמה בעקבות הפוגרומים - הפרעות לבוצו ביהודים במזרח אירופה
ורוסיה, רומניה... לגרמו למקומי התנועה להבין שמקומם הבטוח הוא בארץ
ישראל והם הציבו לעצמם מטרה להתנחל בארץ ולהקים בה מושבות חקלאיות.
העלייה הראשונה הביאה כ-25 אלף עולים, חלק הוצרכו אל אנשי הישוב הישן
בזפת ובטבריה וחלקם הקימו מושבות חקלאיות. תוך שנתיים הוקמו 6 מושבות:
ראשון לציון, זכרון יעקב, ראש פינה, עקרון ומצברת בתיזה, יסוד המעשה וגדרה.
מאוחר יותר הוקמו מושבות נוספות: הברון רוטשילד, עזר להקמתן ולפיתוחן.
השיר מספר על הקליים בהם נתקלו העולים: חלו בקדחת, לא היו רגילים לחום של
ארץ ישראל ולעומת רוסיה הקפואה... סבלו מהלכנים הערבים ומהלשטון
הברטי להרבה פעמים תמך בלד הערבי, מלבד הסכסכי היה קשה בגלל
היבולים הזרים להכניחה להם האדמה והלכר הזל לקיבלו תמורת עבודה קלה
מאוז.
אבל למרות הקליים הם לא ויתרו והלחינו להקים מושבות רבות והפכו למודל
ומופת לעליות לבאן אחרים.

המסע לארץ ישראל

הירח משגיח מעל,
על גבי שק האוכל הדל
המדבר מתחת, אין סופו לפני,
ואמי מבטיחה לאחי הקטנים.

עוד מעט, עוד קצת, להרים רגליים
מאמץ אחרון, לפני ירושלים.

אור ירח החזק מעמד,
שק האוכל שלנו אבד
המדבר לא נגמר, יללות של תנים,
ואימי מרגיעה את אחי הקטנים.

עוד מעט, עוד קצת, בקרוב נגאל
לא נפסיק ללכת, לארץ ישראל.

ובלילה תקפו שודדים,
בסכין גם בחרב חדה
במדבר דם אימי, הירח עדי,
ואני מבטיחה לאחי הקטנים.

עוד מעט, עוד קצת,
יתגשם החלום
עוד מעט נגיע, לארץ ישראל.

בירח דמותה של אימי,
מביטה בי, אמא אל תיעלמי
לו היתה לצידי, היא היתה יכולה,
לשכנע אותם שאני יהודי.

עוד מעט, עוד קצת,
יתגשם החלום
עוד מעט נגיע, לארץ ישראל.

עוד מעט, עוד קצת,
להרים עיניים
מאמץ אחרון, לפני ירושלים.

השיר מתאר את מסע הקלה אל עולי אתיופיה לגבול סוכן בדרכו לישראל. מסע
מלא נחילות וכמיהה לארץ ישראל וירושלים.
המסע המקומי היה מרגיז ילדים בני 12 ללכת ואסר עליהם מקיים מצוות כלנודע
וכך "מבלע משה" יצא לדרכו...
"מבלע משה" נקרא על שם משה רבנו שהוביל את עם ישראל במדבר. המבלע היה
קלה ומסוכנת: תחילה היו לריבים שהגיע לגבול סוכן הם לעזו ימים רבים בחוס הסהר
בדרכו וחלקם נרצחו. אלה שהצליחו להגיע לגבול חיכו במחנות עד למאוסים לקחו
לאחר שלושה חודשים התגלה המבלע והופסק. כרוע המבלע קרה ל 15,000 יהודים
נלאו עדיין בגבול. במספחות רבות נלאו חלק מהמספחה באתיופיה, כשההורים או
באותה שנה הועלו עוד 1,000 יהודים מהמחנות בסוכן במבלע שנקרא - "מבלע לבאי".
העולים הועברו באוטובוסים מהכפרים לאזורים אבהה, בירת אתיופיה. הם לאו המחנות
פליטים וחיכו להיתרי עלייה לישראל.
לאחר הסכמה בין ממשלת ישראל והמספחות אל אתיופיה פתח לה"ם במבלע הכלה
אווירי - "מבלע למשה". במסך כ-34 לעות לכו כ-30 מאוסי נוסעים בין נמל
התעופה בן-גוריון לנמל התעופה באזורים אבהה והעלו כ-14,400 מיהודי אתיופיה.
בשנת 1990 הקים למשה גרוניק את מנהלת "להא" המורכבת מנוער וילאי אתיופיה
והקליט איתם אלבום לזכה להכללה גדולה.
בין שהי האלבום היו "המסע לארץ ישראל" ו"שיר ישראל". יחד יצאו לסיבוב הופעות
למסך עד היום.

ירושלים של זהב

אור הרים צלול כיין
ורח אורנים
נישא ברוח הערביים
עם קול פעמונים.

כי שמך צורב את השפתיים
כנשיקת שרף
אם אשכחך ירושלים
אשר כולה זהב

ירושלים של זהב...

ובתרדמת אילן ואבן
שבוייה בחלומה
העיר אשר בדד יושבת
ובליבה חומה

חזרנו אל בורות המים
לשוק ולכיכר
שופר קורא בהר הבית
בעיר העתיקה.

ירושלים של זהב
ושל נחושת ושל אור
הלא לכל שיריך
אני כינור
ירושלים של זהב
ושל נחושת ושל אור
הלא לכל שיריך
אני כינור

ובמערות אשר בסלע
אלפי שמשות זורחות
נשוב נרד אל ים המלח
בדרך יריחו.

ירושלים של זהב...

איכה יבשו בורות המים
כיכר השוק ריקה
ואין פוקד את הר הבית
בעיר העתיקה.

ובמערות אשר בסלע
מייללות רוחות
ואין יורד אל ים המלח
בדרך יריחו.

ירושלים של זהב...

אך בבואי היום לשיר לך
ולך לקשור כתרים
קטונתי מצעיר בנייך
ומאחרון המשוררים.

לדי קולך, להיה ראל עיריית ירושלים באותם ימים, חלב לאין מספיק לירי
על ירושלים ופנה לכמה משוררים כדי לכתבו עליה לירי.
הוא פנה גם לנעמי למר לכתבה את הליר רק עם הבית הראשון והלשון
והלמיעה אותו לחברתה רבקה מיכאלי. רבקה הלמיעה לה להוסיף בית
אמלעי והיא אכן הוסיפה. הקהל אהב מאוד את הליר והלמיעו אותו המון
ברדיו.
ביום בו הלנחנים פרצו לכותל, במלחמת ששת הימים, נמצה נעמי למר להוסיף
בפני חיילים בפני. מיד כלהגיעה הידיעה על שחרור הכותל, כתבה נעמי למר
בית חדל ומרגל לשיר: "חצרנו אל בורות המים..." וביצעה אותו בפני החיילים
הבית הרביעי נכתב על בסיס הבית השני בהתאם למלכ החדל בארץ:
איכה יבשו בורות המים כיכר השוק ריקה = חצרנו אל בורות המים לשוק ולכיכר
ואין פוקד את הר הבית בעיר העתיקה = שופר קורא בהר הבית בעיר העתיקה
ובמערות אשר בסלע מייללות רוחות = ובמערכות אשר בסלע אלפי שמשות
זורחות ואין יורד אל ים המלח בדרך יריחו = נשוב נרד אל ים המלח בדרך יריחו
לשיר מותה השמיעה נעמי למר וידיו בפני גיל אלדמזע וכתבה לו להלחניה את
עופרים. הדמיון המביק התגלה לאחר שהליר כבר התפרסם והיא הרגילה מאוד
לא נוח עם "ההעתקה" לכאורה. כנראה להמנגינה אכן הולמעה מהליר, אבל
אולי זה קרה בתום לה. (בלי כוונה).
מקור הביטוי "ירושלים של זהב" הוא בתפילת שנת רבי עקיבא לאשתו רחל בתו
לם כלהא לבוע.

אין לי ארץ אחרת

אין לי ארץ אחרת
גם אם אדמתי בוערת
רק מילה בעברית חודרת
אל עורקיי, אל נשמתי
בגוף כואב, בלב רעב
כאן הוא ביתי

לא אשתוק, כי ארצי
שינתה את פניה
לא אוותר להזכיר לה,
ואשיר גם באוזניה
עד שתפקח את עיניה

אין לי ארץ אחרת
גם אם אדמתי בוערת
רק מילה בעברית חודרת
אל עורקיי, אל נשמתי
בגוף כואב, בלב רעב
כאן הוא ביתי

לא אשתוק, כי ארצי
שינתה את פניה
לא אוותר להזכיר לה,
ואשיר גם באוזניה
עד שתפקח את עיניה

אין לי ארץ אחרת
עד שתחדש ימיה
עד שתפקח את עיניה

אין לי ארץ אחרת
גם אם אדמתי בוערת
רק מילה בעברית חודרת
אל עורקיי, אל נשמתי
בגוף כואב, בלב רעב
כאן הוא ביתי
בגוף כואב, בלב רעב
כאן הוא ביתי

השיר נכתב כתגובה מאוחרת למותו של אחיו הצעיר של מנור במלחמת ההתלה.
אהוד מנור טען בראיון כי השיר נכתב כביקורת על חוסר האונים וחוסר ההתייחסות למותם המיותר של חיילים רבים במלחמת המלחמה. כאשר יצא השיר הוא נתפס כשיר מחאה נגד מלחמת לבנון שהתחלה באותה עת וכל מי שהתנגד למלחמה אימץ את השיר.
במהלך השנים אימצו את השיר מכל קבוצת הקלת הפוליטיות כאשר כל קבוצה נתנה פרשנות משלה. המבטאת את עמדותיה. הימין למשל השתמש בשיר "אין לי ארץ אחרת" בתקופת תוכנית ההתנתקות מחבל עזה. מנגד, תנועת "השלום האמיתי" אימצה מהשיר את השורה "לא אשתוק כי ארצי שינתה את פניה" והפכה אותה לסיסמת מחאה כלפי מדיניותה של ממשלת ישראל הראשונה בנימין נתניהו.
השיר הפך לאחד הידועים מבין שיריו של אהוד מנור ואף שימש כסמל לספר שכלל מנג'ון מליריו וכתביו. ביום העצמאות תשס"ג 2003, ערך ברשת ג' מלכודת חגיג' של מאה השירים הגדולים של מנור. בו הגיע השיר למקום הראשון. לאחר מותו של מנור באפריל 2005, ערך העיתון 'ידעות' אחרונות סקר דומה, ובו נבחר השיר לזה כאהוב ביותר שלו.

כשתבוא

כשתבוא
ביום מן הימים,
ימים שנחתמים
בקצה תפילה.

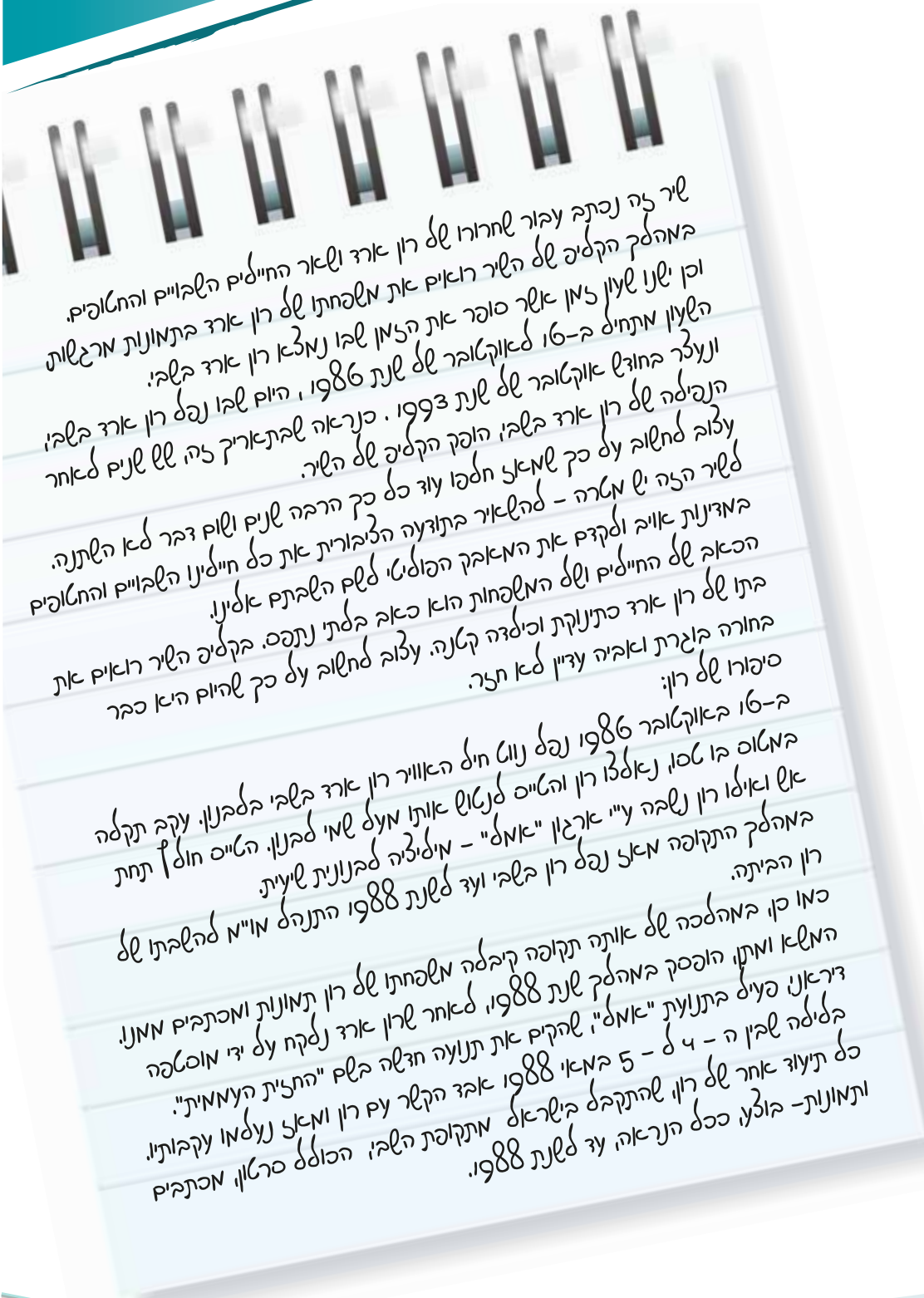
כשתבוא
נגיש לך פרחים,
פרחים שנפתחים
ללא מילה.

ואם תהיה עייף
ואם בעצב תתעטף
נשיר לך בשקט
נשיר לך ברוך -
ונחכה, ונלטף
עד שתצטרף
ואז נשיר ברוך
נשיר ברוך.

כשתבוא
הביתה מן הקור
הביתה אל האור
הלב ירעד.

כשתבוא
מבעד לדמעות
תבחין באותיות
לחופש נולד.

ואם תהיה עייף...

70 למדינת ישראל

חידון התשע"ח

נווה לנדי

שלב ראשון

שאלות פתוחות

בשלב זה כל קבוצה תישאל שאלה.

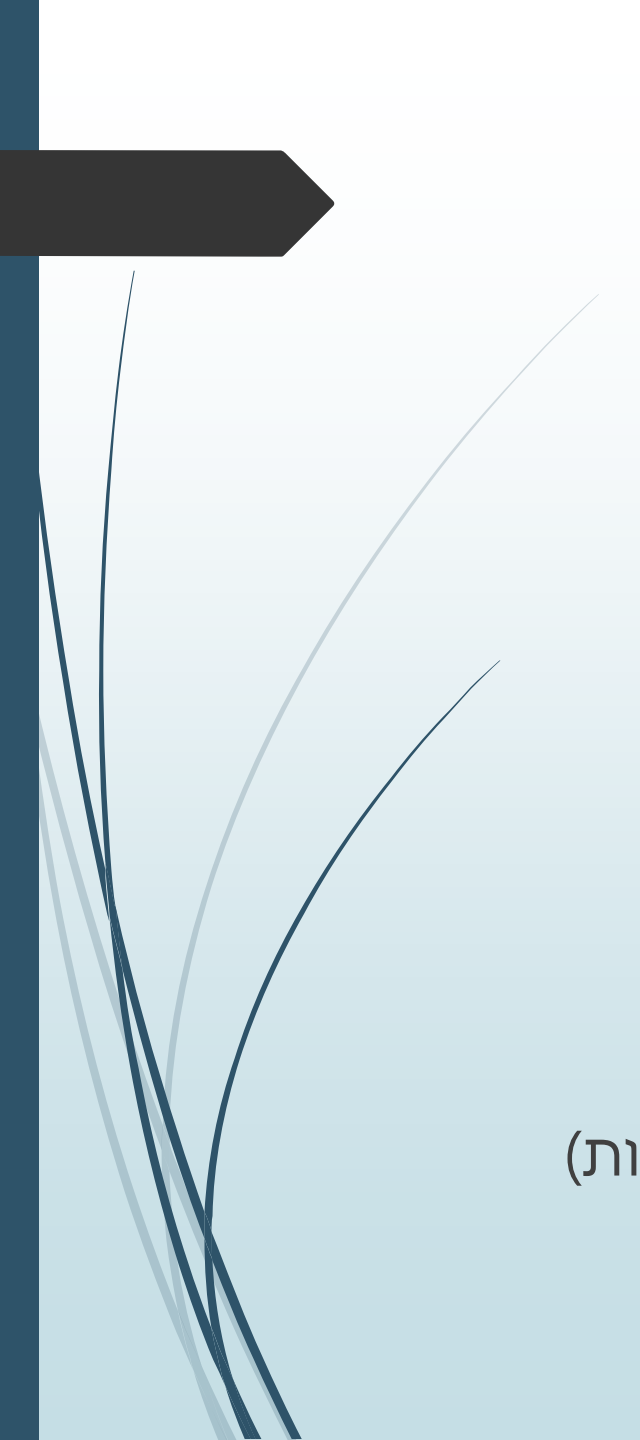
השאלה מורכבת מ-2 חלקים.

כל תשובה נכונה שווה 5 נקודות ותשובה מלאה תזכה
אתכם ב-10 נקודות!

שאלה לקבוצת

אגוז

א. איך כונה הברון רוטשילד וכיצד סייע למושבות הראשונות?
ב. מה נאסר על היהודים בזמן שהטורקים שלטו בארץ? (2 דוגמאות)

והתשובה היא...

א. הברון רוטשילד כונה אבי היישוב או הנדיב הידוע.

סייע למושבות ע"י :

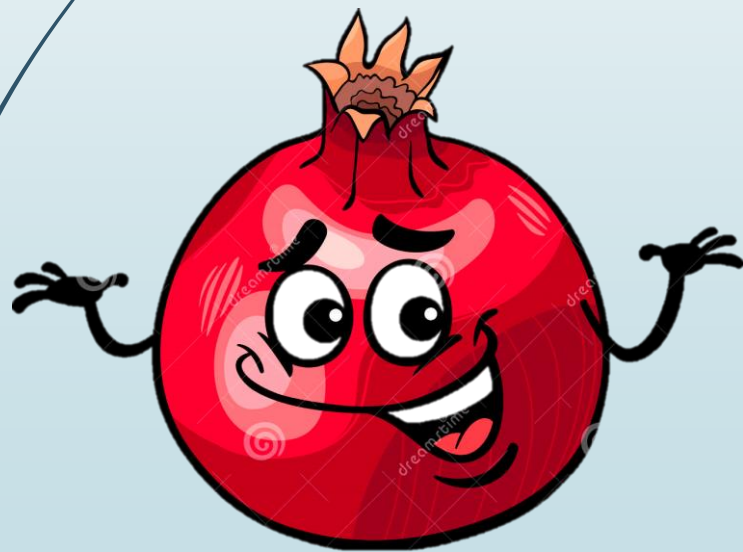
- העברת כספים
- הקמת מנגנון שניהל את המושבות
- רכש שטחי אדמה
- הקים מושבות חדשות
- בנה יקבי יין

ב. בזמן שלטון הטורקים נאסר על היהודים:

- להשתמש בסמלים ציוניים
- להניף דגל ציוני
- לקנות קרקעות
- לשאת נשק

שאלה לקבוצת רימונים

-
-
- א.** איזו מלחמה פרצה לאחר הכרזת המדינה? נגד מי נלחמה ישראל?
- ב.** למה מבצע "עמוד ענן" נקרא כך? בחרו עוד מלחמה והסבירו את מקור שמה.

והתשובה היא...

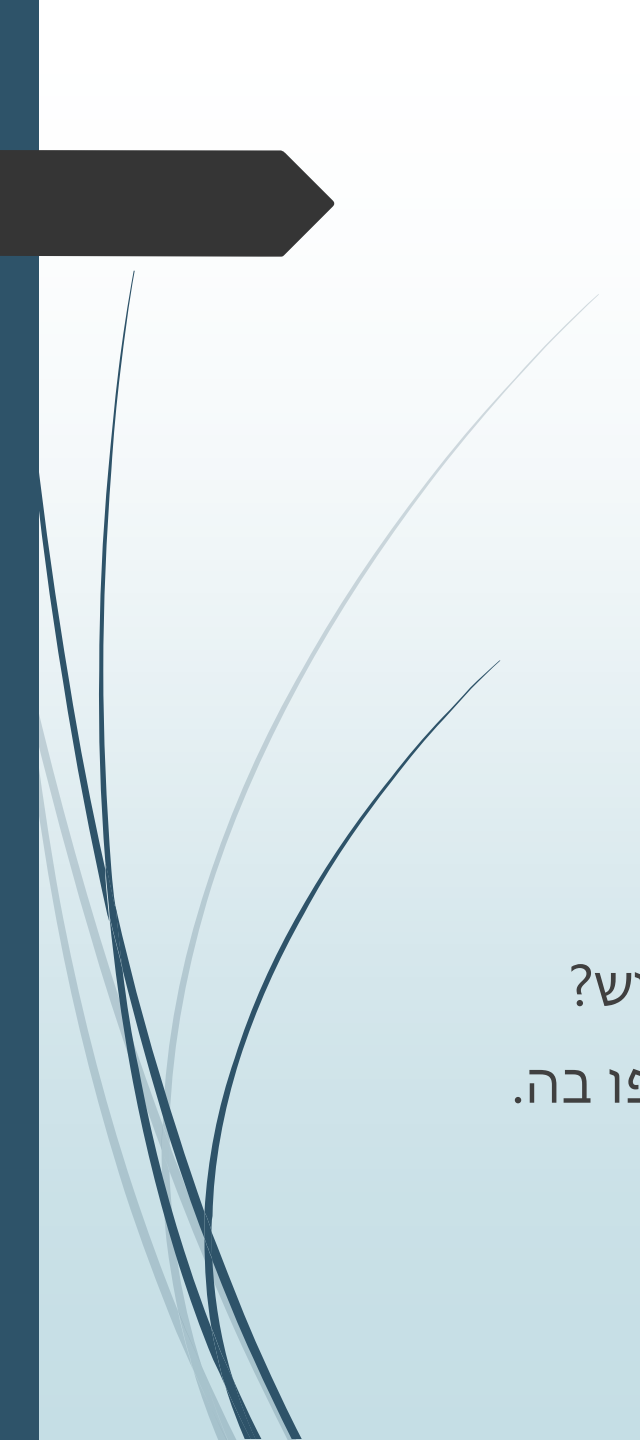
א. מלחמת העצמאות פרצה לאחר הכרזת המדינה. ישראל נלחמה נגד מצרים, ירדן, עיראק, סוריה, לבנון וערב הסעודית.

ב. שם המבצע נלקח מעמוד הענן המתואר בספר שמות- עמוד ניסי שהנחה את עמ"י והגן עליהם כשיצאו ממצרים.

שאלה לקבוצת אורנים

-
- א.** איזה ארגון הוקם ע"י קבוצת אנשים שפרשו מההגנה, ומדוע החליטו לפרוש?
- ב.** מהם ראשי התיבות פלמ"ח? תנו דוגמא לפעולה שחברי הפלמ"ח השתתפו בה.

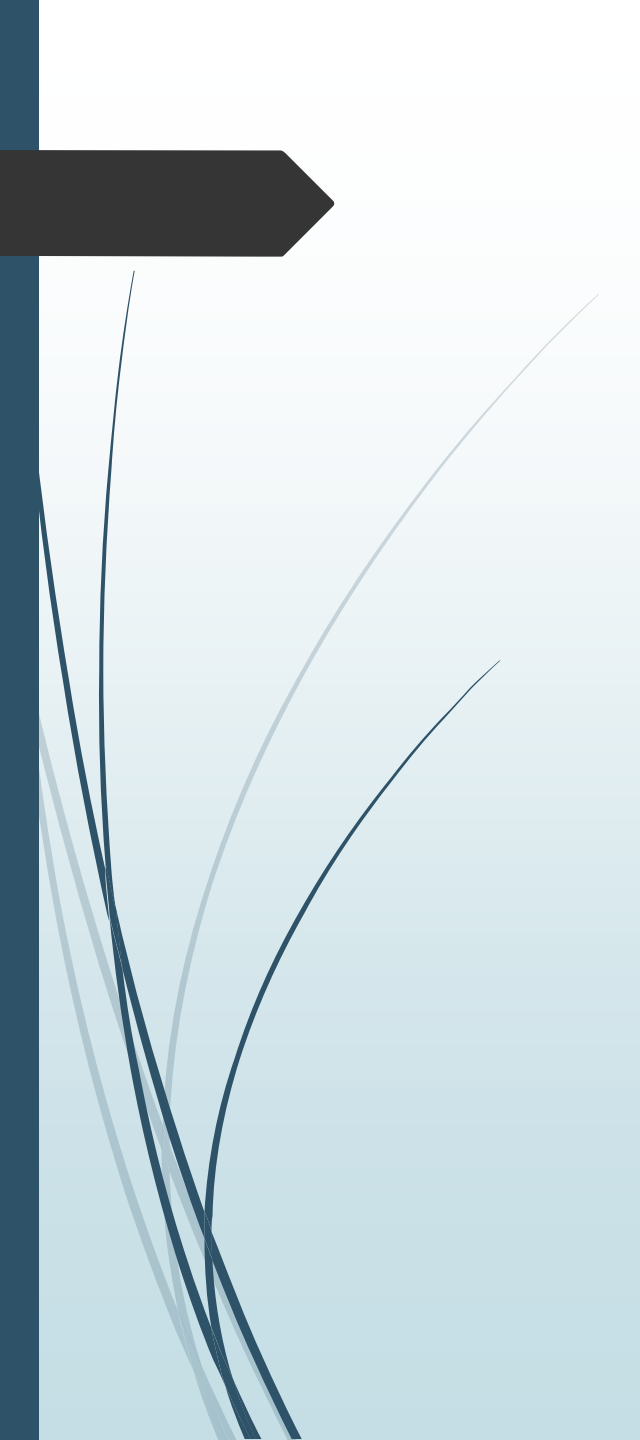

והתשובה היא...

א. האצ"ל הוקם ע"י קבוצה שפרשה מההגנה לאחר מאורעות תרפ"ט, מכיוון שהתנגדו למדיניות ההבלגה של ההגנה כלפי הטרור הערבי.

ב. פלמ"ח-פלוגות מחץ.

שלב מס' 2

ציר הזמן

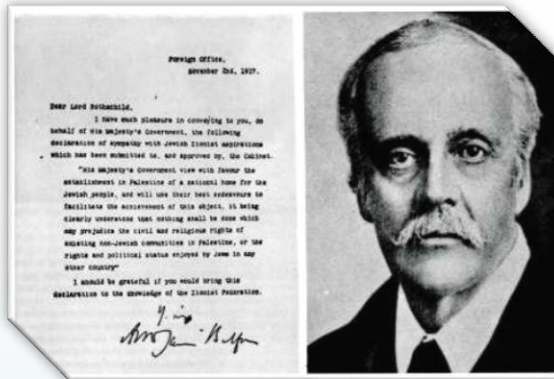
בשלב זה, כל קבוצה תקבל 7 אירועים בתולדות המדינה. המשימה היא לסדר את האירועים על ציר הזמן לפי סדר התרחשותם.

כל אירוע נכון יזכה את הקבוצה ב-2 נקודות!

מבצע עופרת יצוקה

הצהרת בלפור

מלחמת העצמאות

מלחמת ששת הימים

מבצע צוק איתן

הקמת האצ"ל

העלייה הראשונה

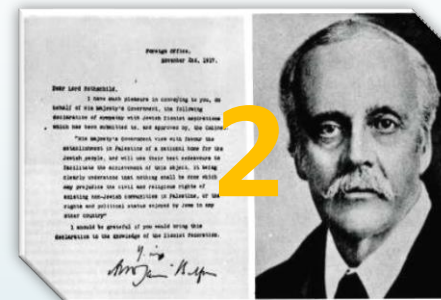

והתשובה היא...

העלייה הראשונה-
1882-1903

הצהרת בלפור-
1917

הקמת האצ"ל-
1936

מלחמת העצמאות-
1947-1949

מלחמת ששת הימים-
1967

מבצע יונתן-
1976

מבצע עופרת יצוקה-
2008

מבצע צוק איתן-
2014

שלב שלישי

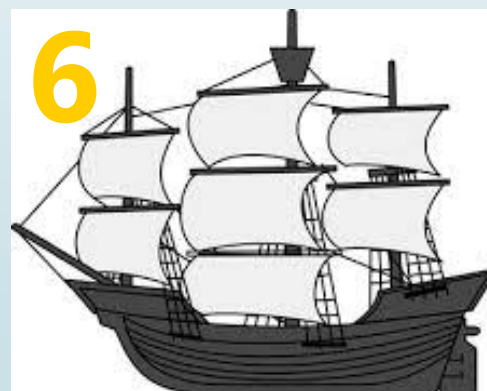
חפצים מרמזים

בשלב זה כל קבוצה תקבל 7 חפצים, ותצטרך להסביר
איך כל אחד מהחפצים קשור למה שלמדנו.

כל תשובה נכונה מזכה ב-2 נקודות.

לאחר מכן, כל קבוצה תענה על שאלה שקשורה לאחד
החפצים.

תשובה נכונה תזכה אתכם ב-5 נקודות!

והתשובה היא...

ספר לבן-חוקים שהבריטים חוקקו נגד עלייה והתיישבות יהודית

1

רימון-רועי קליין קפץ על הרימון ובכך הציל את חייליו

2

ענף זית-נמצא בסמלים של ההגנה, צה"ל וסמל המדינה

3

אבן עם סימון-שביל ישראל

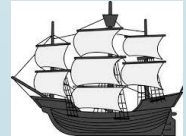
4

מלח-ים המלח, המקום היבשתי הנמוך בעולם

5

ספינה-העפלה/ניל"י העבירו הודעות דרך אנייה.

6

אלונקה-טרומפלדור מת על האלונקה בדרך מתל חי

7

שאלה לקבוצת

אגוז

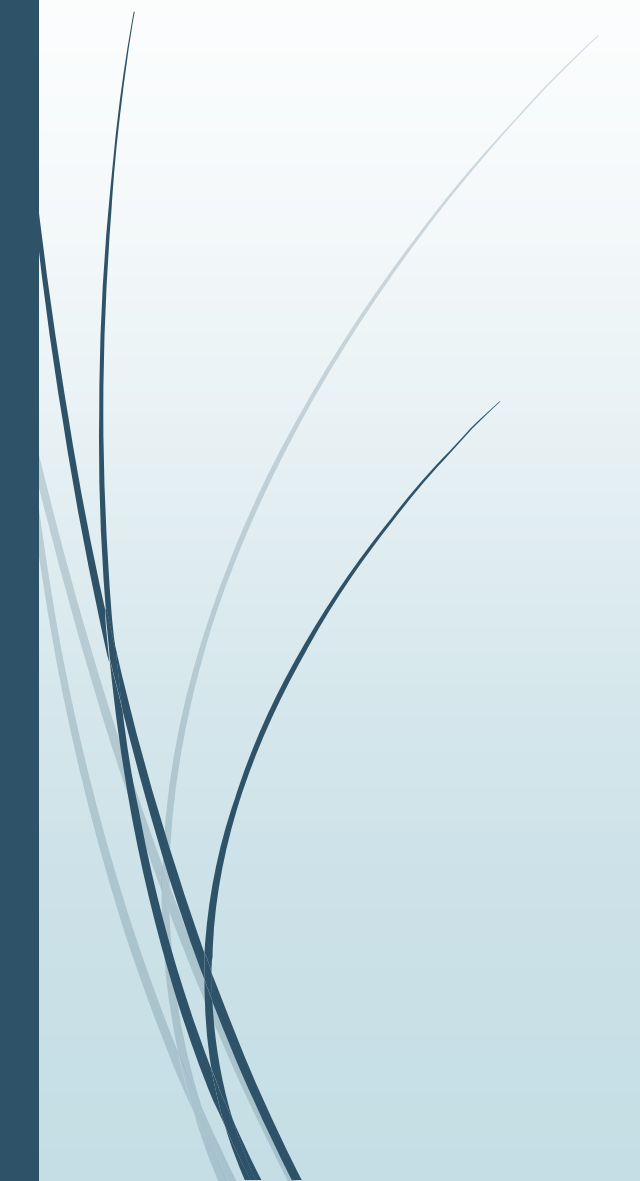
מי חוקק את החוקים בספר הלבן?

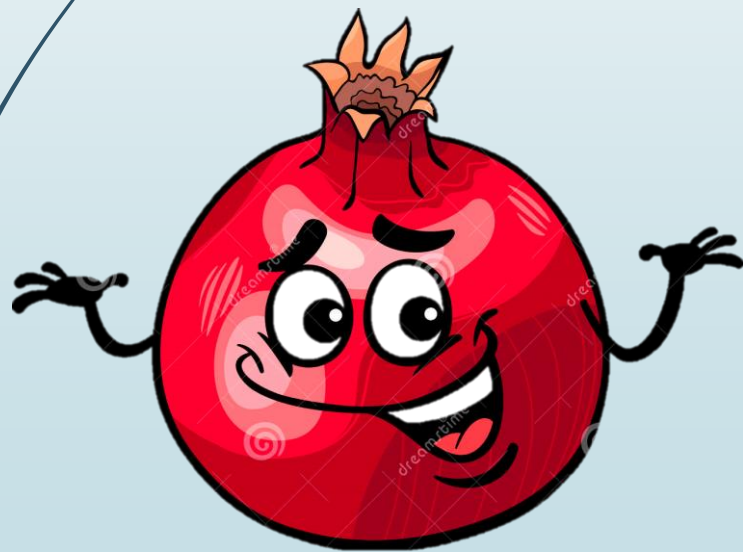

והתשובה היא...

הבריטים

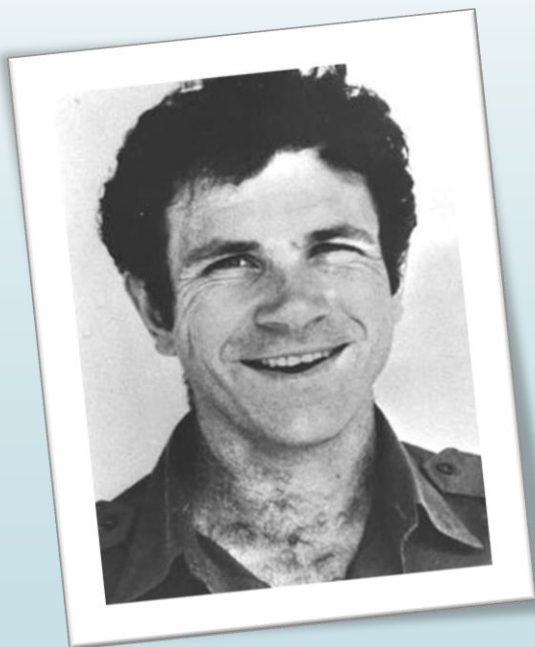

שאלה לקבוצת רימונים

מה הקשר בין רועי קליין ליוני נתניהו?

?

והתשובה היא...

➤ שניהם קיבלו עיטור

➤ שניהם היו בצנחנים

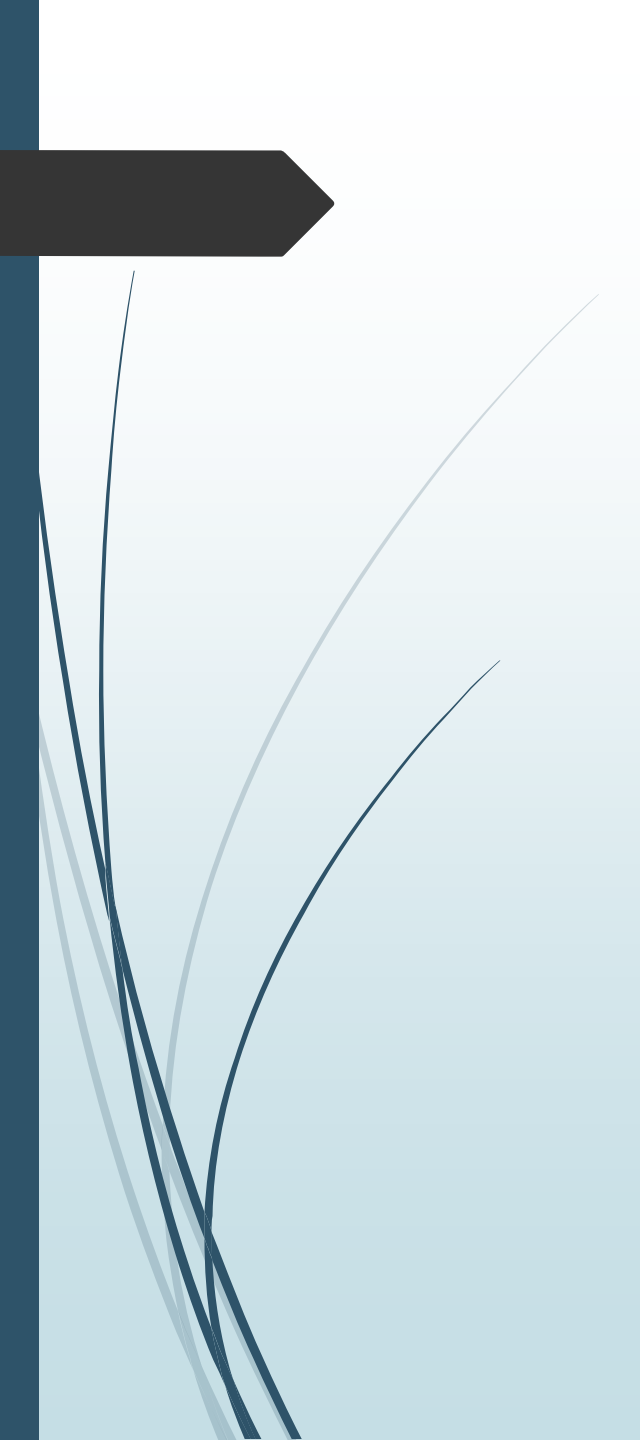

שאלה לקבוצת אורנים

באיזו עלייה עלה טרומפלדור לארץ? איזה משפט
מפורסם אמר?

והתשובה היא...

טרומפלדור עלה לארץ בעלייה השנייה.

משפט מפורסם שאמר- "טוב למות בעד ארצנו"

שלב רביעי

נכון/לא נכון

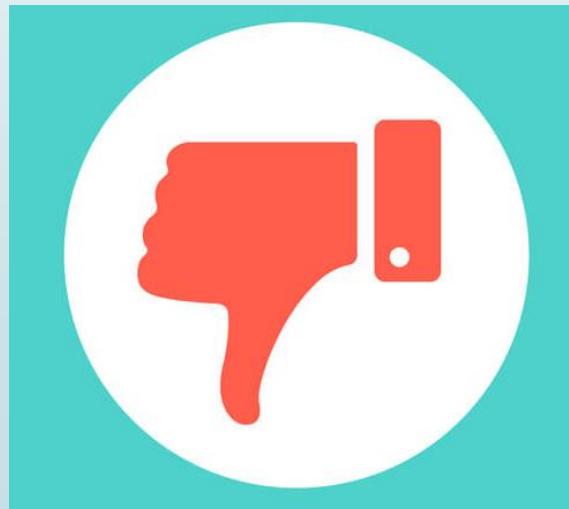
בשלב זה יופיעו על המסך 6 משפטים.
עליכם להחליט אם המשפט נכון או לא ובהינתן האות
להרים את השלט המתאים.
כל תשובה נכונה מזכה ב2 נקודות, סה"כ 12 נקודות.

הפרח הלאומי הנבחר הוא הנרקיס

לא נכון!

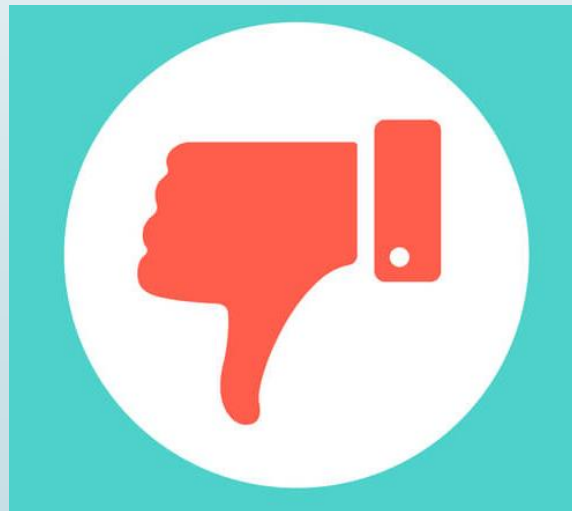
הפרח הלאומי הוא הכלנית

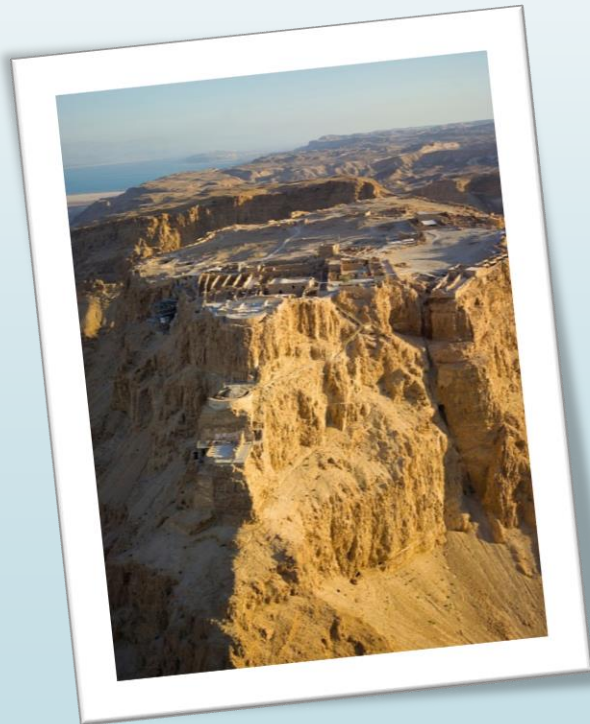

בכנסת 120 חברים, כמספר אנשי הכנסת
הגדולה בימי בית שני.

נכון!

במצדה מבקרים כל שנה כ-750,000 איש

נכון!

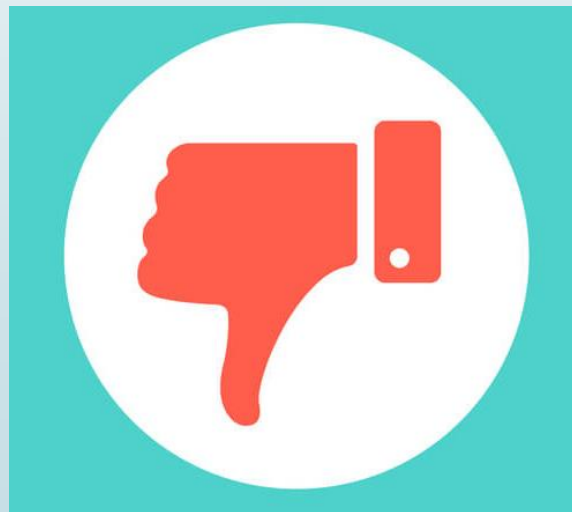

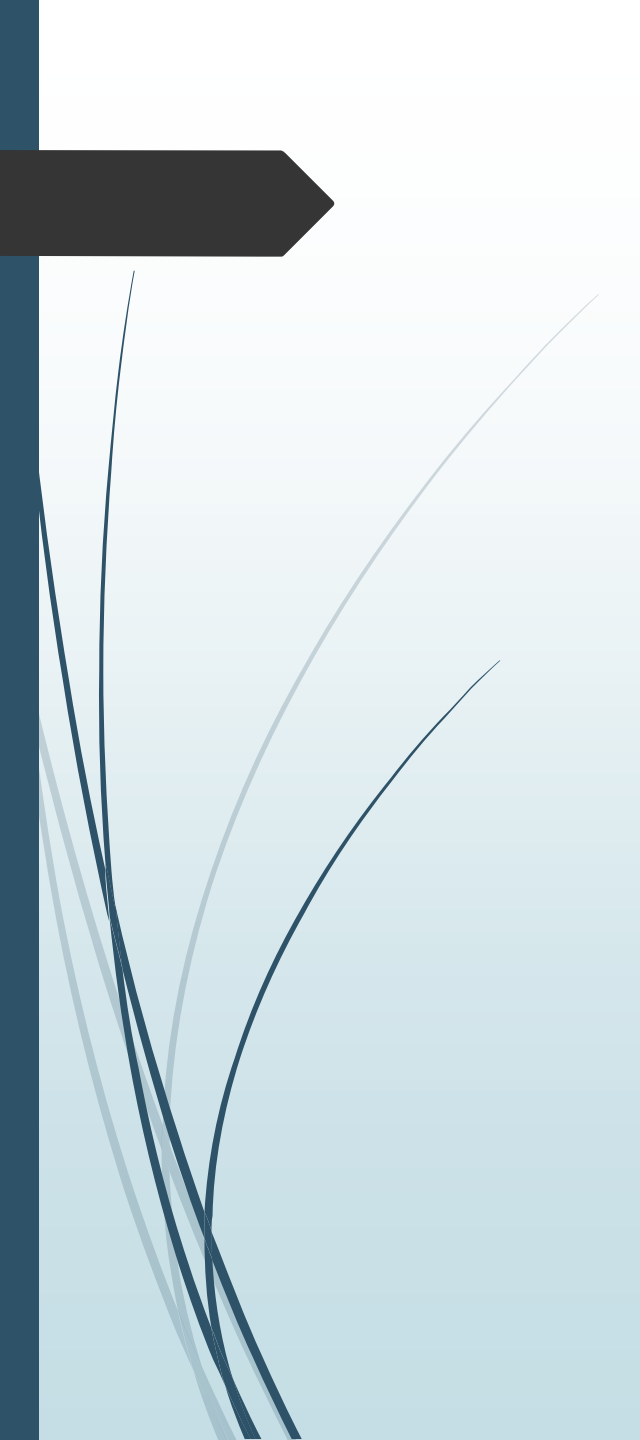
כל האבות והאמהות נקברו במערת המכפלה

לא נכון!

כולם חוץ מרחל אימנו

מבצע צוק איתן החל לאחר חטיפת שלושת הנערים

נכון!

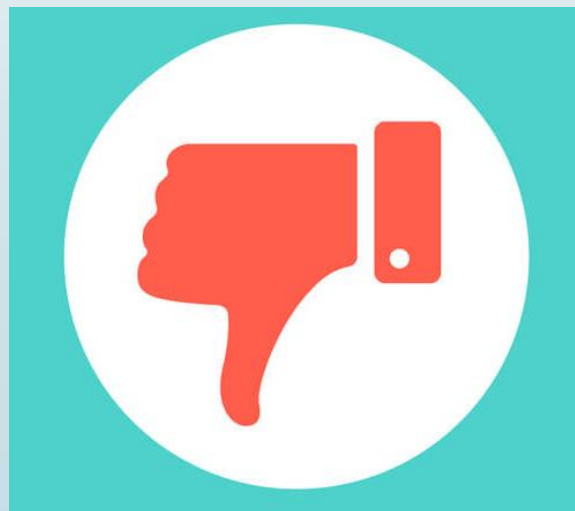

לאחר עלייתו של הרב קוק לא"י, כיהן כרב
הראשי של ירושלים ולאחר מכן של יפו

לא נכון!

**הרב קוק כיהן כרב הראשי של יפו ולאחר
מכן ירושלים**

שלב חמישי

שירים

בשלב זה, נשמיע לכם את הצלילים הראשונים של שיר מסוים ועליכם יהיה:

א. לזהות באיזה שיר מדובר.

ב. להשלים משפט קצר על השיר.

זיהיתם את השיר-תקבלו 5 נקודות.

השלמתם את המילים –תקבלו 15 נקודות. סה"כ 20 נק'

שאלה לקבוצת

אגוז

ירושלים של זהב

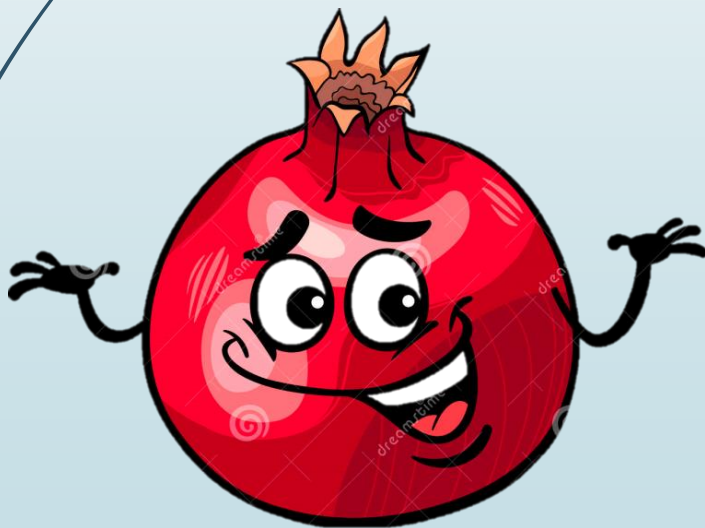
"ירושלים של זהב, ושל נחושת ושל אור.."

השיר נכתב ע"י המשוררת נעמי שמר לפני מלחמת ששת הימים.
לאחר הפריצה לכותל הוסיפה את הבית השלישי "חזרנו אל בורות המים"

(חנה סנש, ששת הימים, יום כיפור, בורות המים, נעמי שמר, בית המקדש)

שאלה לקבוצת רימונים

אין לי ארץ אחרת

"אין לי ארץ אחרת, גם אם אדמתי בוערת.."

השיר נכתב ע"י המשורר אהוד מנור בעקבות מותו של אחיו הצעיר
במלחמת ההתשה .
משפט מפורסם בשיר אומר "לא אשתוק כי ארצי שינתה את
פניה"

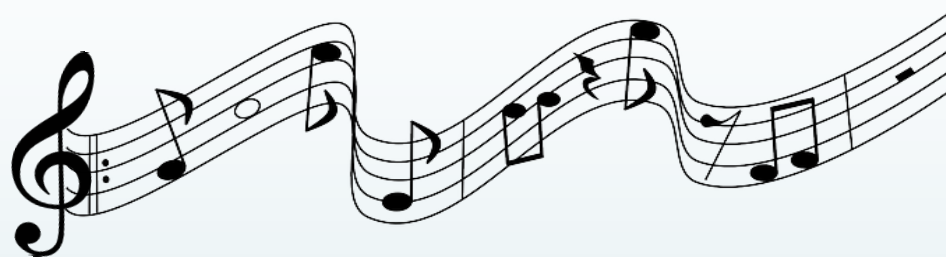
(לבנון הראשונה, אהוד מנור, אהוד בנאי, מדינת, ההתשה, ארצי)

שאלה לקבוצת אורנים

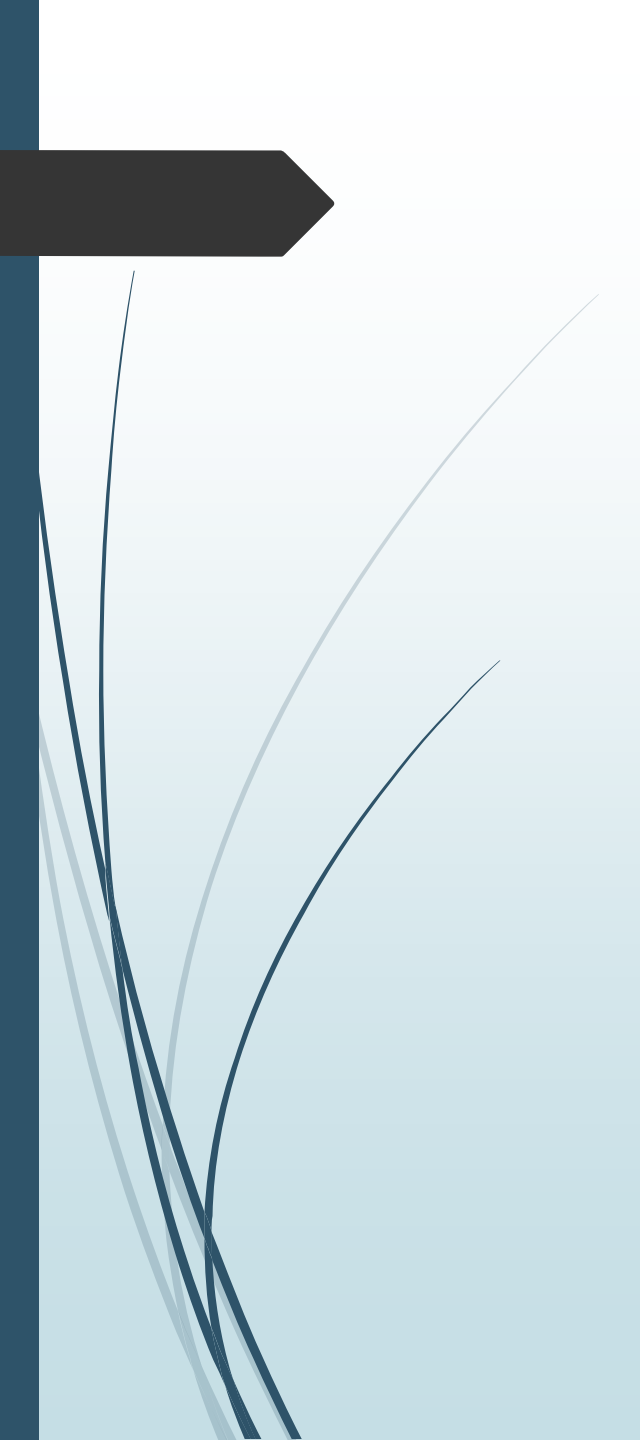
המסע לארץ ישראל

"עוד מעט, עוד קצת, להרים רגליים.."

השיר נכתב בעקבות מבצע משה ומתאר את מסעם הקשה של
עולי אתיופיה לגבול סודן.
לאחריו התקיימו מבצעים נוספים להעלאת היהודים: מבצע
שלמה ומבצע שבא.

(שלמה, קדש, סודן, אדיס אבבה, דוד, משה)

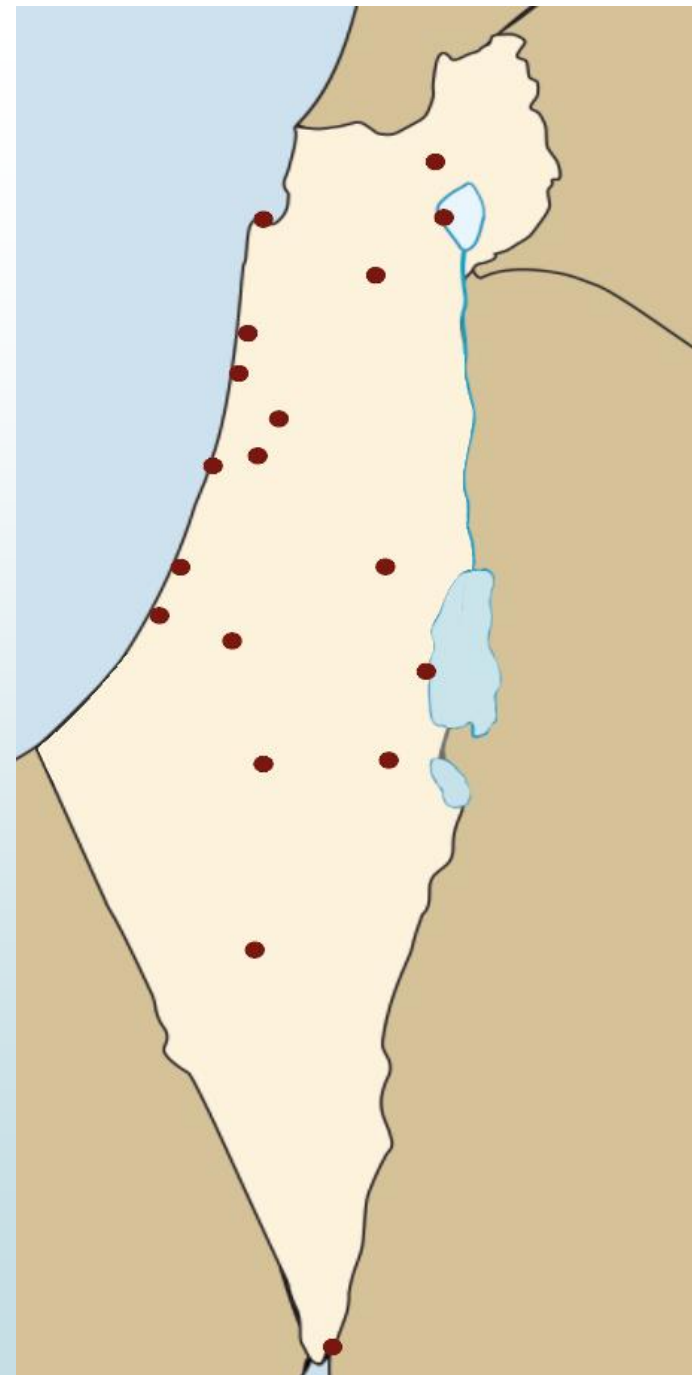

שלב שישי

מפה

בשלב זה, כל קבוצה תקבל מפה ריקה ושמות של מקומות בארץ.
המשימה היא להצמיד את שמות המקומות למקום המתאים במפה.

- ירושלים
- ערד
- פתח תקוה
- אשדוד
- באר שבע
- אילת
- מצפה רמון
- צפת
- עפולה
- אשקלון
- חדרה
- טבריה
- חיפה
- נתניה
- עין גדי
- כפר סבא
- תל אביב
- קרית גת

והתשובה

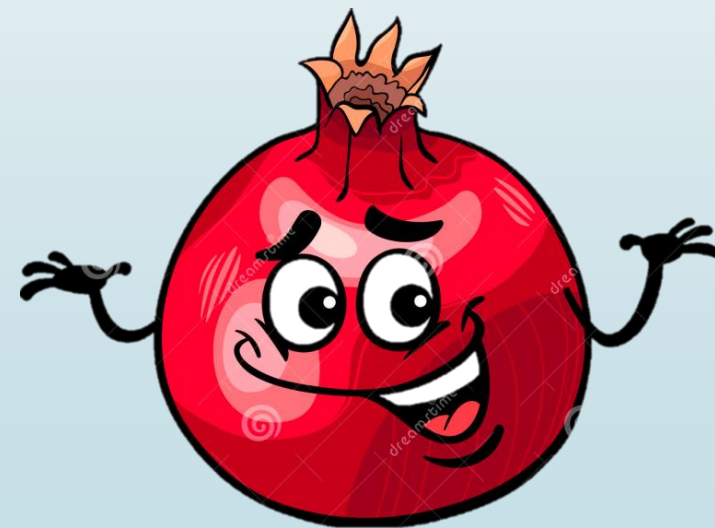
היא...

והקבוצה המנצחת

היא...

???

70 למדינת ישראל

חידון התשע"ח

נווה לנדי

שלב ראשון

שאלות פתוחות

בשלב זה כל קבוצה תישאל שאלה.
השאלה מורכבת משלושה חלקים, תשובה נכונה על כל
חלק מזכה ב-5 נקודות.
תשובה מלאה מזכה ב-15 נקודות!

שאלה לקבוצת

איילים

א. מה היו 2 הגורמים העיקריים לעלייה הראשונה?

ב. מה היה החידוש בעלייה השנייה?

ג. מי שלט בארץ בתקופת ההעפלה? תארו את סיפור ההעפלה.

והתשובה היא...

- א.** הגורמים העיקריים לעלייה היו :
-פרעות סופות בנגב (פרעות ברוסיה נגד היהודים)
-תנועת חיבת ציון- שהפיצו את רעיון השיבה לציון ופעלו להגשמתו
- ב.** החידוש בעלייה השנייה היה שמירה עברית (ארגון השומר) ועבודת האדמה.
- ג.** בתקופת ההעפלה הבריטים שלטו בארץ. המעפילים הם יהודים שניסו לעלות לארץ ולא יכלו בגלל שהבריטים הגבילו את העלייה. הם היו מגיעים לחופי הארץ באניות רעועות שנשכרו במיוחד למטרה זו, והיו מנסים לעלות בהיחבא לחוף. הגיעו בדרך זו מאה אלף יהודים.

שאלה לקבוצת

אפיקים

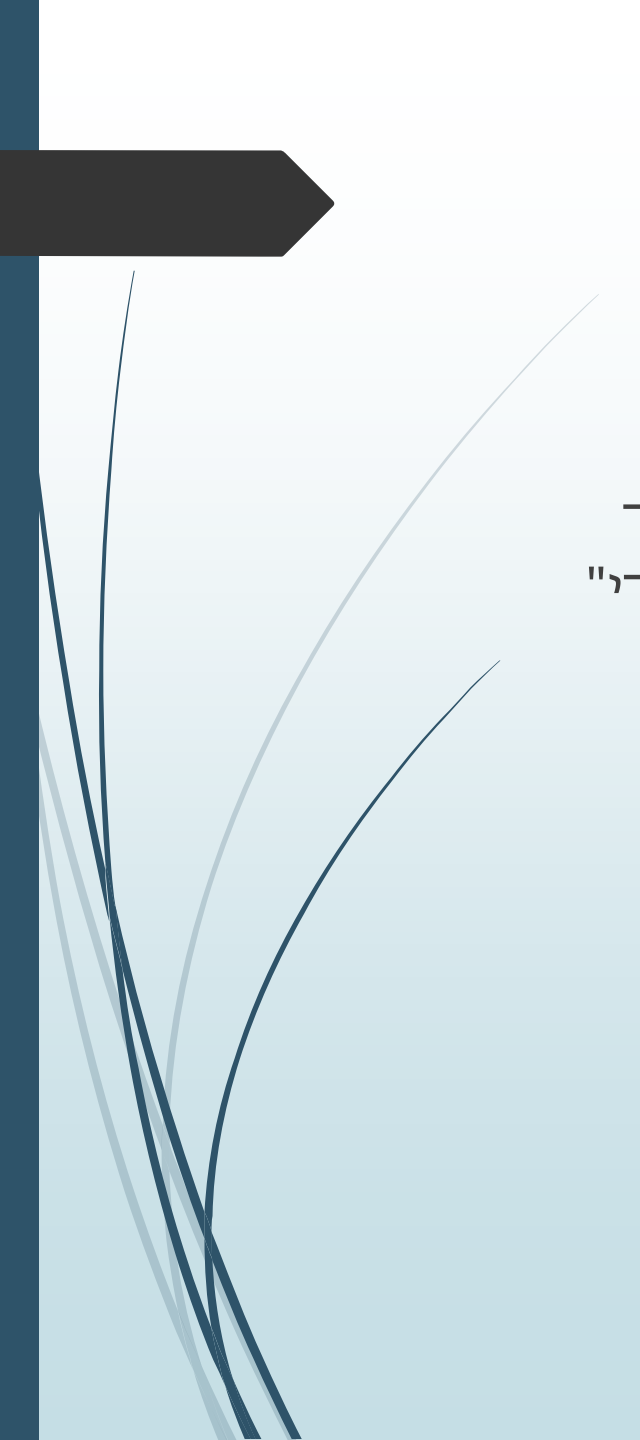

א. מי היה הראשון שהביא לעולם את הציונות המדינית?

ב. מהי הצהרת בלפור?

ג. מה הוחלט בהכרזת האו"ם? ומה היו התגובות השונות של 2 הצדדים אליה?

והתשובה היא...

א. הראשון שהביא לעולם את הציונות המדינית הוא הרצל.

ב. הצהרת בלפור הנה מסמך ששלח שר החוץ הבריטי הלורד בלפור, אל הלורד רוטשילד ובו הודיע על תמיכתה של ממשלת בריטניה בהקמת "בית לאומי יהודי" בארץ ישראל.

ג. בהכרזת האום הוחלט לחלק את ארץ ישראל לשתי מדינות-יהודית וערבית. תגובת הערבים- הכריזו על מלחמה ביישוב היהודי. תגובת היהודים- שמחה עצומה וריקודים.

שאלה לקבוצת

בית טובה

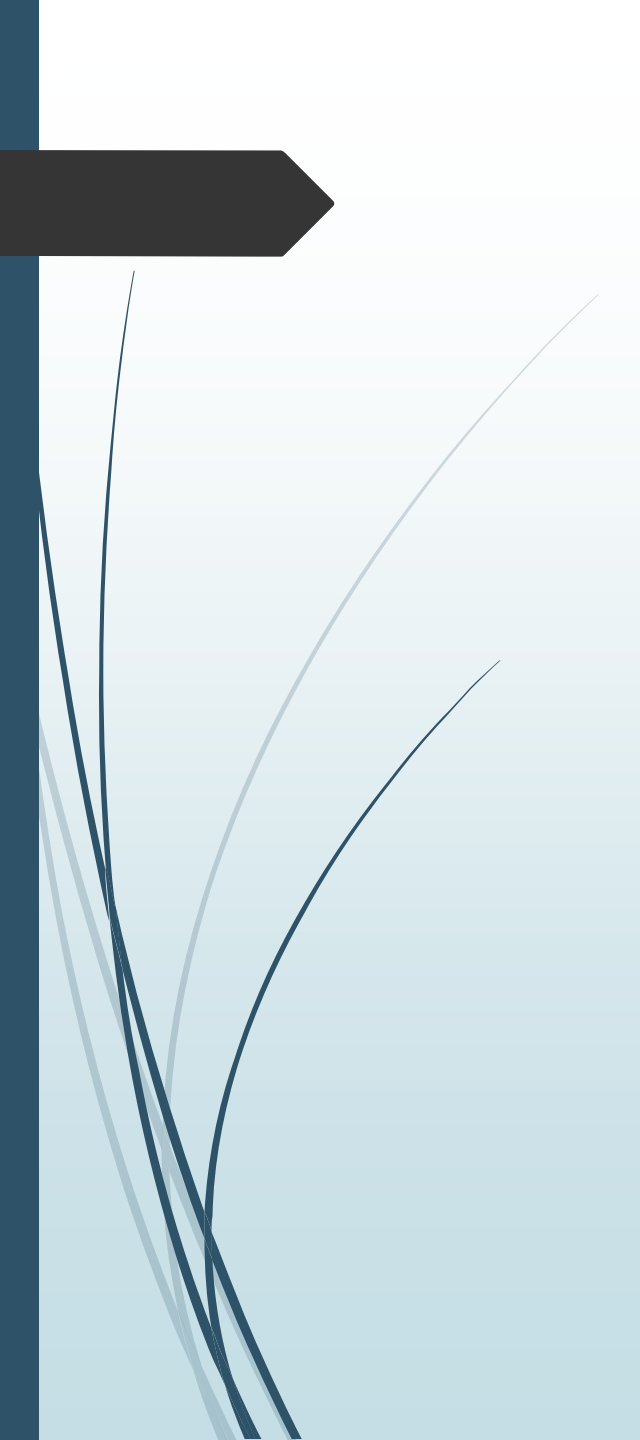

א. מהם ראשי התיבות ניל"י?

ב. מה הייתה מטרת הארגון?

ג. בחרו 2 מחתרות שפעלו בתקופת השלטון הבריטי ותארו 2 מאפיינים של כל אחת. (פעולה שעשו, מפקד הארגון, שנת הקמה וכו'..)

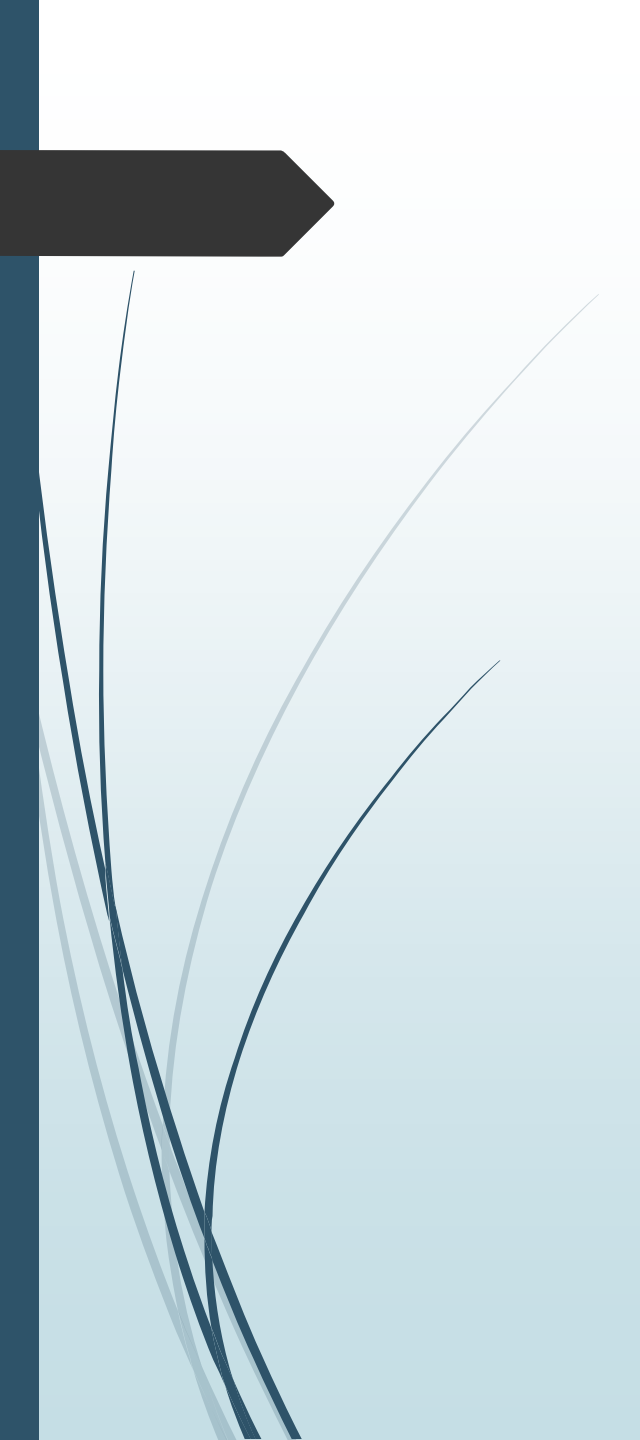

והתשובה היא...

א. ראשי התיבות ניל"י הם "נצח ישראל לא ישקר".

ב. מטרת הארגון הייתה- ריגול לטובת הבריטים נגד הטורקים. הם חשבו שכדאי שהאנגלים ישלטו בארץ, וכך יהיה סיכוי שהם יתנו ליהודים להתיישב בארץ.

שלב מס' 2

ציר זמן

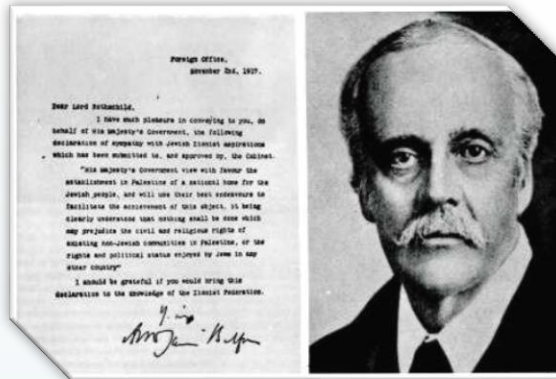
בשלב זה, כל קבוצה תקבל ציר זמן וכרטיסי אירועים בתולדות המדינה. עליכם לסדר את האירועים על ציר הזמן לפי סדר התרחשותם.

כל אירוע יזכה את הקבוצה ב-2 נקודות!

מבצע עופרת יצוקה

הצהרת בלפור

מלחמת העצמאות

מלחמת ששת הימים

מבצע צוק איתן

הקמת האצ"ל

העלייה הראשונה

מבצע יונתן

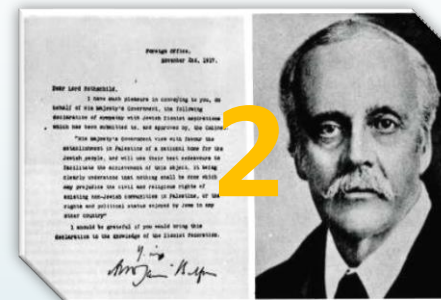

והתשובה היא...

העלייה הראשונה-
1882-1903

הצהרת בלפור-
1917

הקמת האצ"ל-
1936

מלחמת העצמאות-
1947-1949

מלחמת ששת הימים-
1967

מבצע יונתן-
1976

מבצע עופרת יצוקה-
2008

מבצע צוק איתן-
2014

שלב שלישי

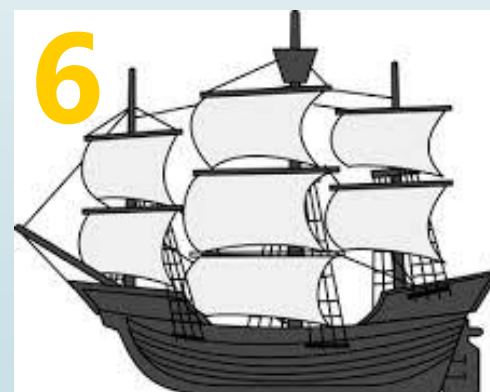
חפצים מרמזים

בשלב זה כל קבוצה תקבל 7 חפצים, ותצטרך להסביר
איך כל אחד מהחפצים קשור למה שלמדנו.

כל תשובה נכונה מזכה ב-2 נקודות.

לאחר מכן, כל קבוצה תענה על שאלה שקשורה לאחד
החפצים.

תשובה נכונה תזכה אתכם ב-5 נקודות!

והתשובה היא...

ספר לבן-חוקים שהבריטים חוקקו נגד עלייה והתיישבות יהודית

1

רימון-רועי קליין קפץ על הרימון ובכך הציל את חייליו

2

ענף זית-נמצא בסמלים של ההגנה, צה"ל וסמל המדינה

3

אבן עם סימון-שביל ישראל

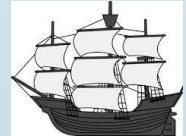
4

מלח-ים המלח, המקום היבשתי הנמוך בעולם

5

ספינה-העפלה/ניל"י העבירו הודעות דרך אנייה.

6

אלונקה-טרומפלדור מת על האלונקה בדרך מתל חי

7

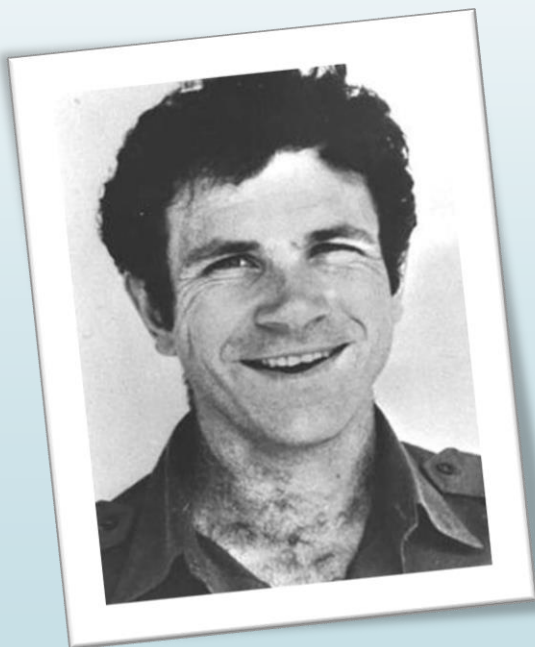
שאלה לקבוצת

איילים

מה הקשר בין יוני נתניהו לרועי קליין?

?

והתשובה היא...

➤ שניהם קיבלו עיטור

➤ שניהם היו בצנחנים

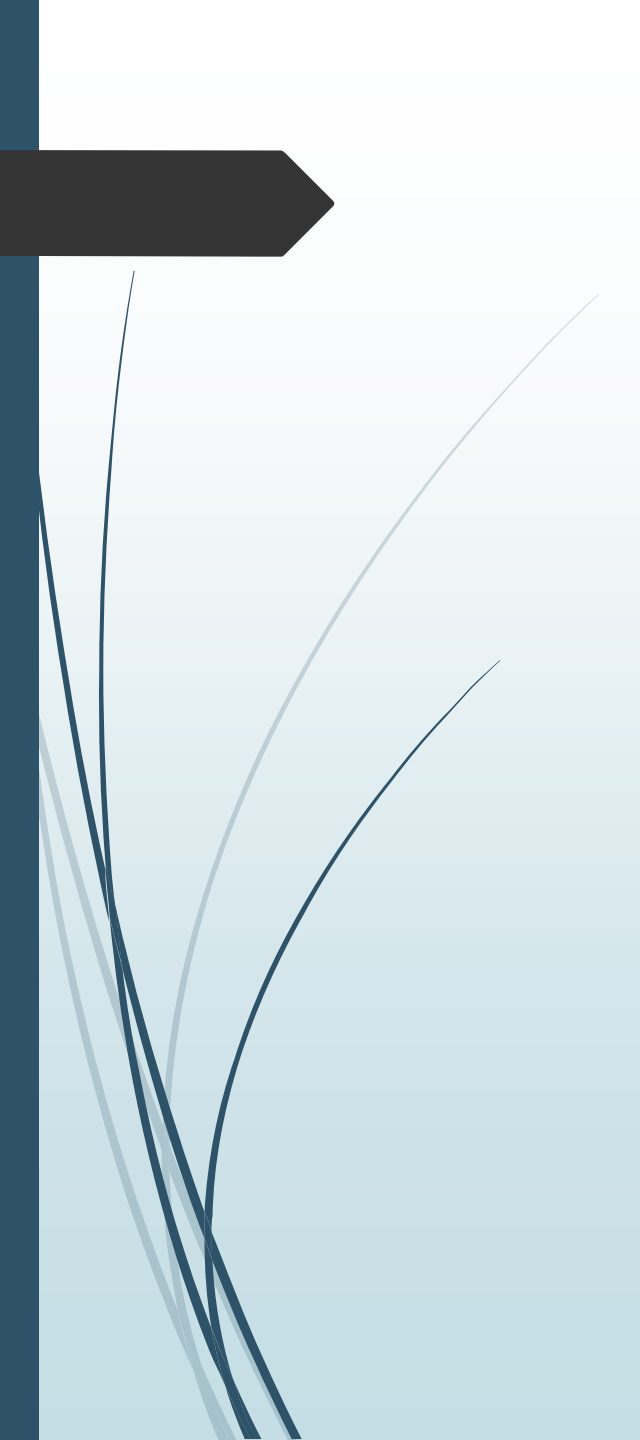
שאלה לקבוצת

אפיקים

אמרו 2 עובדות המייחדות את ים המלח משאר העולם.

והתשובה היא...

- ים המלח הוא המקום היבשתי הנמוך ביותר בעולם
- אחד מפלאי תבל
- ריכוז המלחים בים המלח עומד על 34.2% - גבוה פי עשרה מריכוז המלחים בים התיכון.

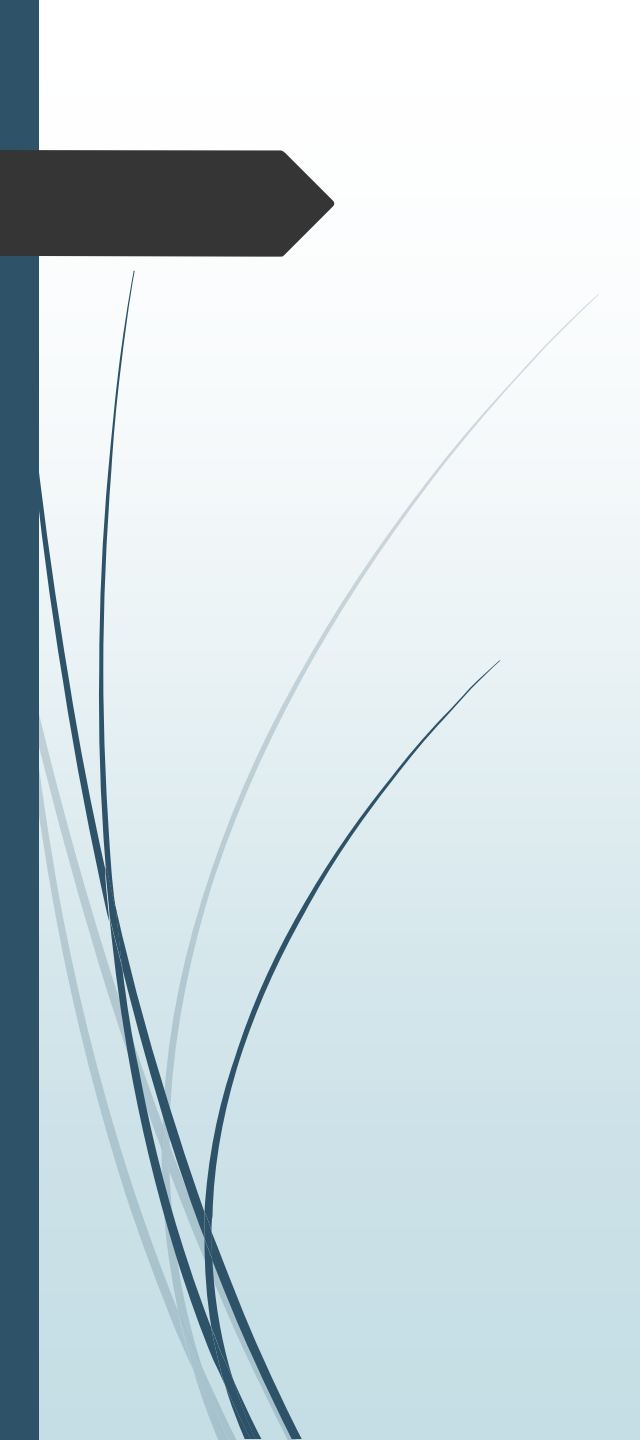
שאלה לקבוצת

בית טובה

באיזה קיבוץ מתחיל שביל ישראל, והיכן מסתיים?

והתשובה היא...

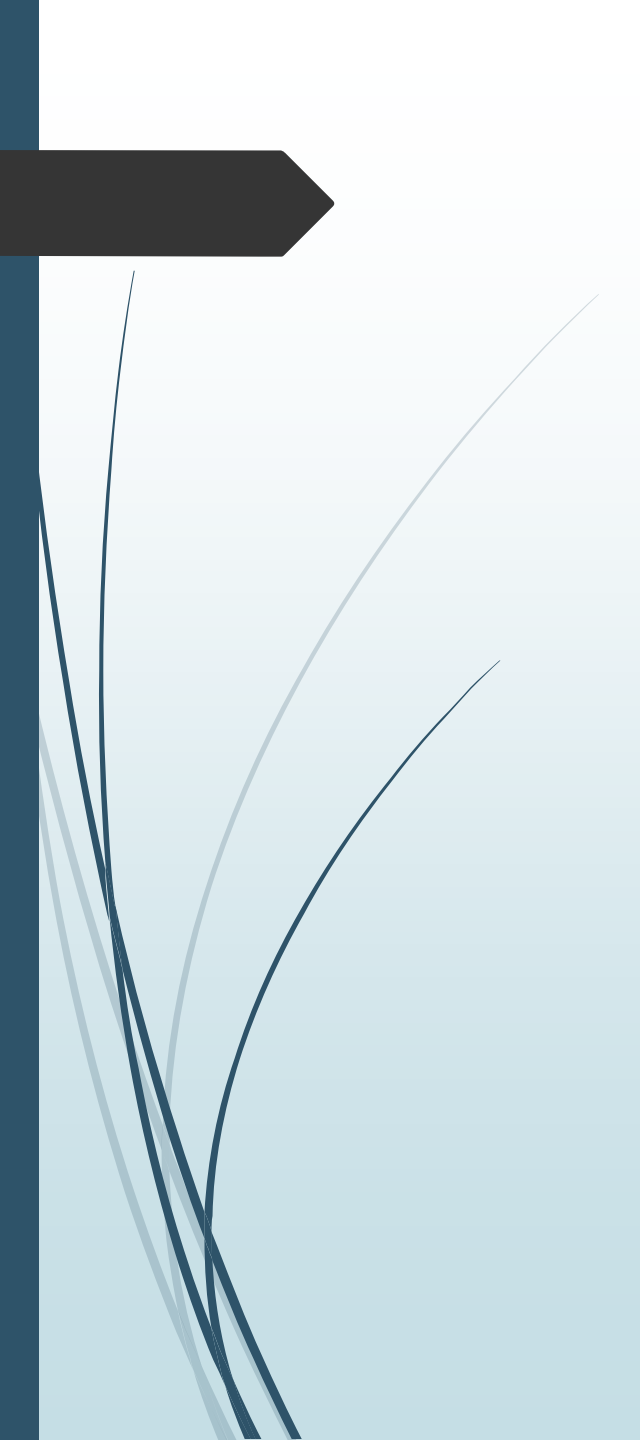
שביל ישראל מתחיל בקיבוץ דן בצפון ומסתיים על חוף מפרץ אילת.

שלב רביעי

נכון/לא נכון

בשלב זה יופיעו על המסך 6 משפטים.
עליכם להחליט אם המשפט נכון או לא ובהינתן האות
להרים את השלט המתאים.
כל תשובה נכונה מזכה ב2 נקודות, סה"כ 12 נקודות.

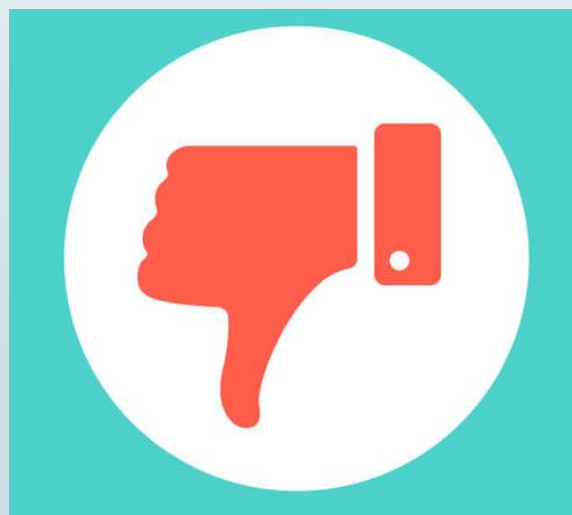

במהלך מבצע חומה ומגדל
נבנו 25 ישובים.

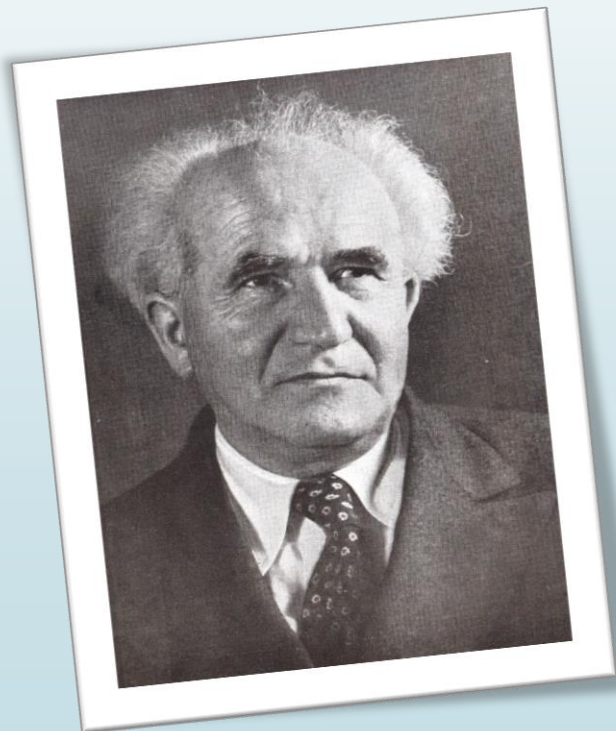
לא נכון!

במבצע חומה ומגדל

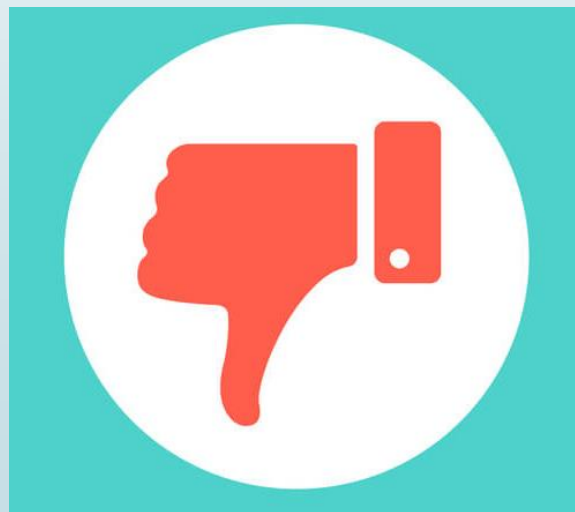
נבנו 52 ישובים

בן גוריון היה ראש הממשלה
ושר האוצר הראשון של
מדינת ישראל.

לא נכון! בן גוריון היה
ראש הממשלה ושר
הביטחון הראשון

במצדה מבקרים כל שנה
750,000 איש

נכון!

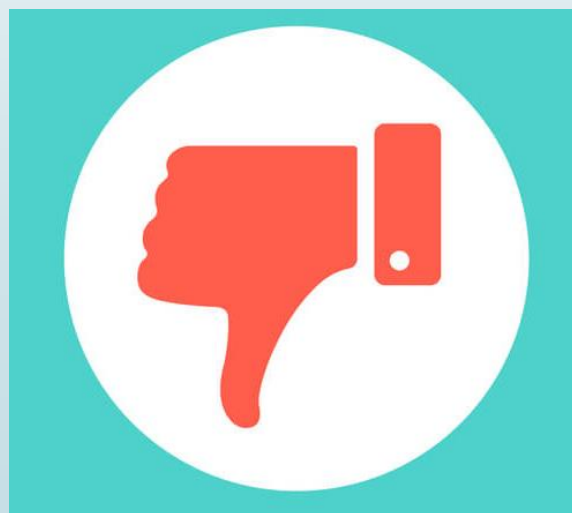

הרב קוק כיהן כרב ראשי בירושלים ולאחר מכן ביפו

לא נכון!

**הרב קוק כיהן כרב ראשי ביפו,
ולאחר מכן בירושלים**

הפרח הלאומי הוא הכלנית

נכון!

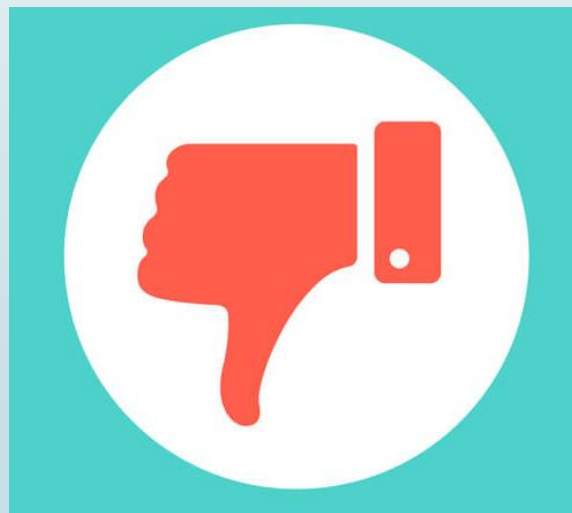

כל האבות והאמהות נקברו במערת המכפלה

לא נכון!

כולם חוץ מרחל אימנו

שלב חמישי

שירים

בשלב זה, נשמיע לכם את הצלילים הראשונים של שיר מסוים ועליכם יהיה:

א. לזהות באיזה שיר מדובר.

ב. לענות על שתי שאלות הקשורות לשיר.

זיהיתם את השיר-תקבלו 5 נקודות.

עניתם על השאלות –תקבלו 10 נקודות. סה"כ 15 נק'

שאלה לקבוצת

איילים

אין כבר דרך חזרה

"אם זה טוב ואם זה רע, אין כבר דרך חזרה.."

א. באיזה עלייה עלו הבילויים? תנו שמות של 2 מושבות שהוקמו בעלייה זו.

ב. "בקדחת הם חלו פה"-חוץ מהקדחת, אמרו לפחות 2 קשיים נוספים שבהם הם נתקלו.

והתשובה היא...

א. הבילויים עלו בעלייה הראשונה.

מושבות שהוקמו בעלייה זו: ראשון לציון, זכרון יעקב, ראש פינה, עקרון, יסוד המעלה, גדרה.

ב. קשיי העולים היו החום של ארץ ישראל שלא היו רגילים אליו, השכנים הערבים, השלטון הבריטי ומצבם הכלכלי הקשה.

שאלה לקבוצת אפיקים

אין לי ארץ אחרת

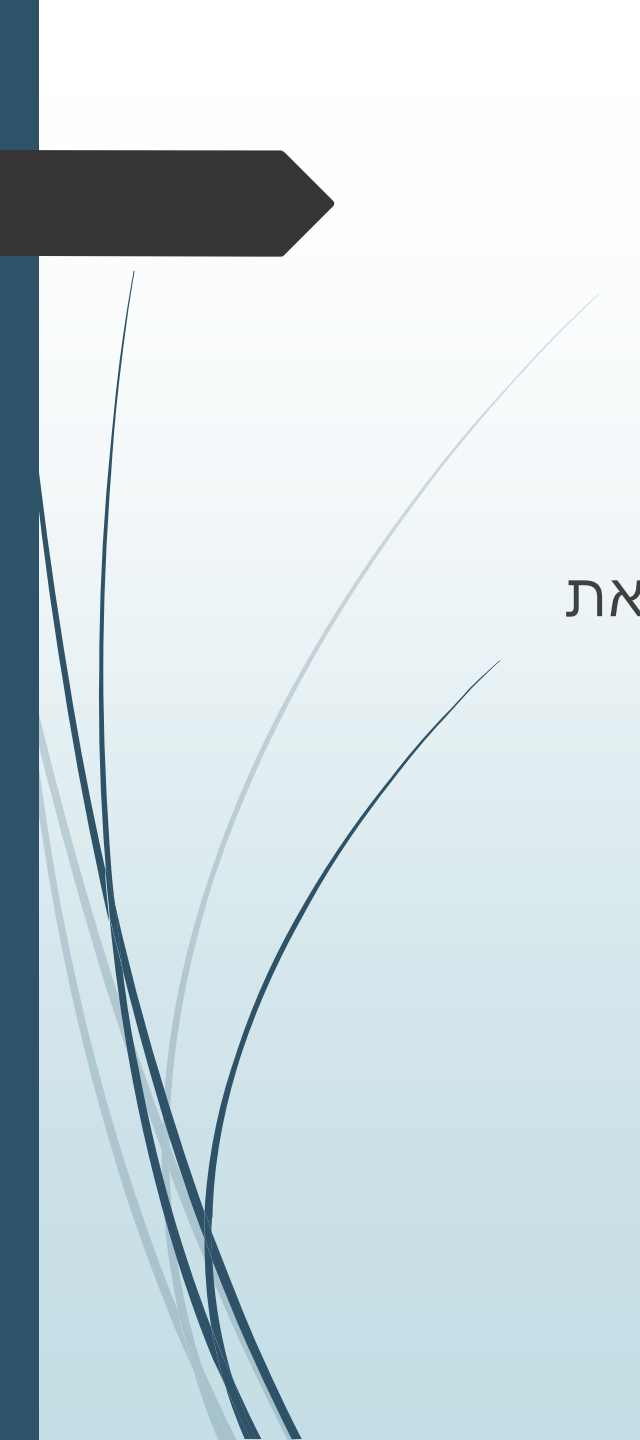
"אין לי ארץ אחרת, גם אם אדמתי בוערת.."

שיר זה נכתב על אחיו של אהוד מנור שנהרג במלחמה.

א. באיזו מלחמה הוא נהרג?

ב. למה המלחמה נקראה כך? אחרי איזה מלחמה היא התרחשה?

והתשובה היא...

א. מלחמת ההתשה.

ב. המלחמה נקראה כך משום שמטרת המצרים הייתה להתיש ולשבור את רוחה של ישראל. היא התרחשה לאחר מלחמת ששת הימים.

שאלה לקבוצת

בית טובה

זמר הפלוגות

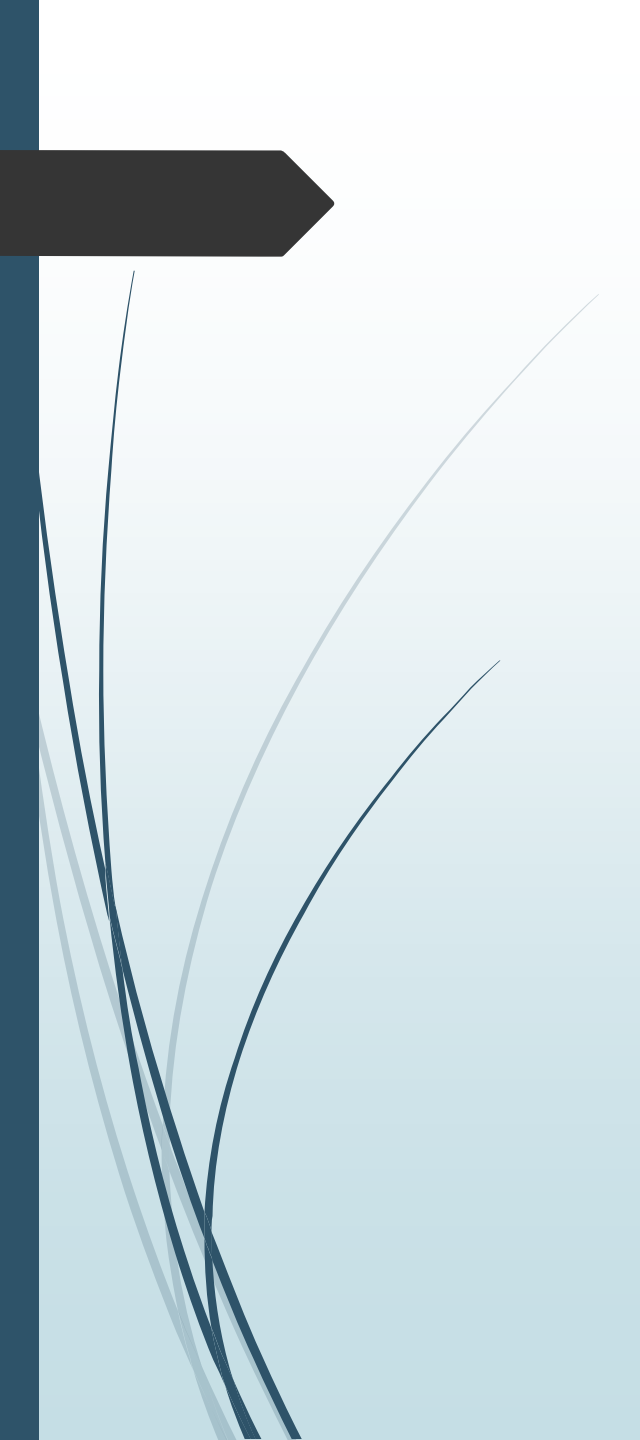
"פלוגה, עלי, עלי בהר, פלוגה, כבוש תכבושיו!"

שיר זה נכתב על פלוגות מיוחדות שהגנו על ישובים בפרעות
תרצ"ו-תרצ"ט.

א. איך נקראו הפלוגות?

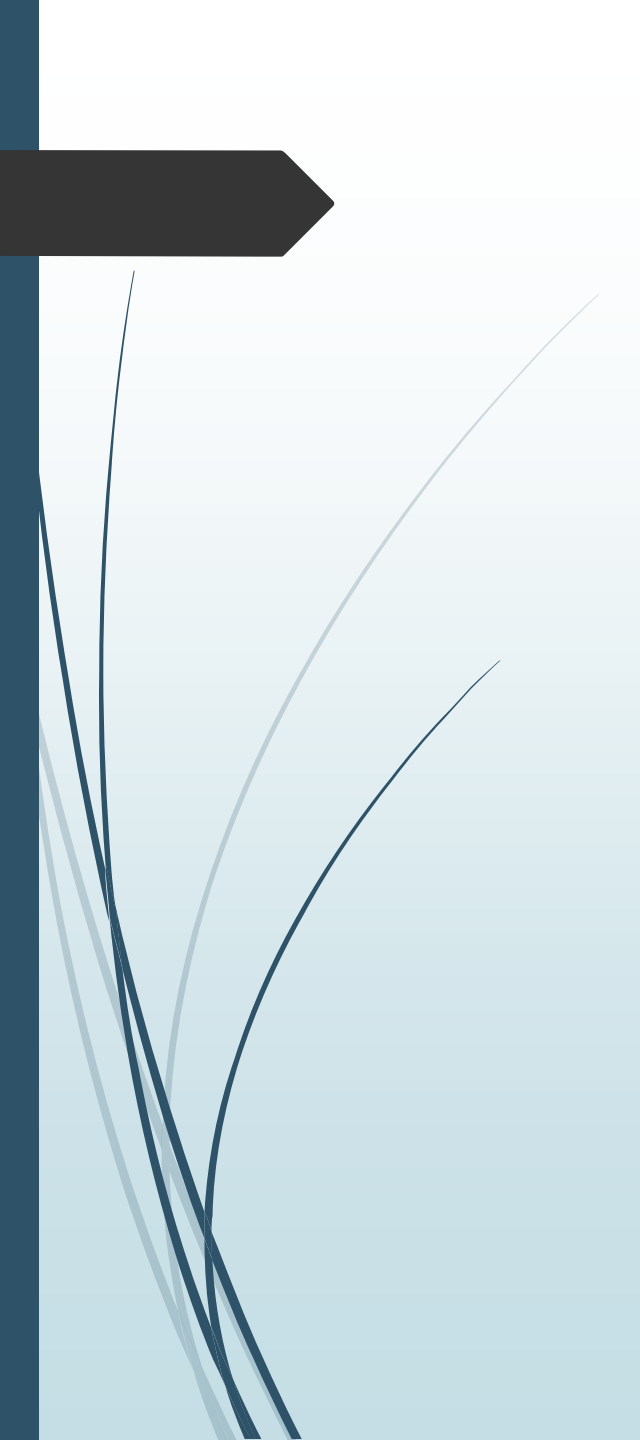
ב. מי היה מפקדם? ואיזה עוד ארגון הוא הקים?

והתשובה היא...

א. פלוגות השדה (הפוש"ם)

ב. מפקדם היה יצחק שדה, שהקים גם את ארגון הפלמ"ח.

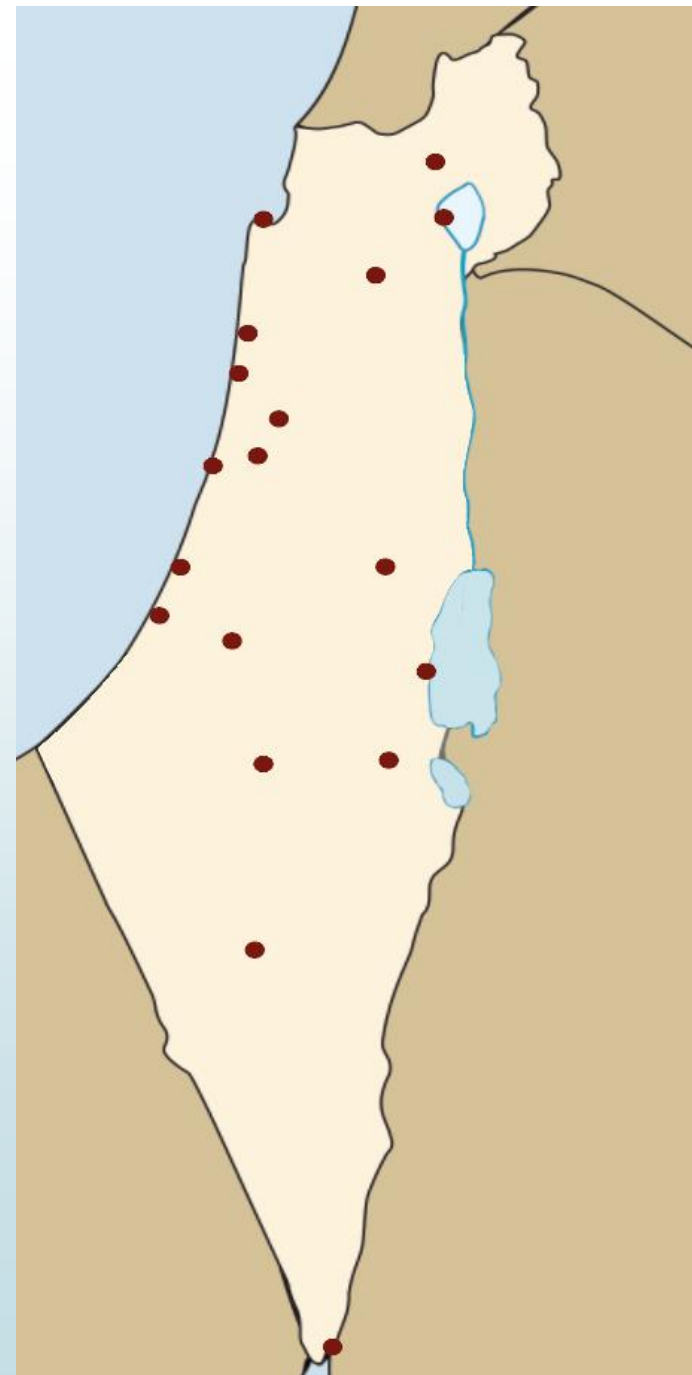

שלב שישי

מפה

בשלב זה, כל קבוצה תקבל מפה ריקה ושמות של מקומות בארץ, ותצטרך להתאים את שמות המקומות למקום המתאים במפה.

- ירושלים
- ערד
- פתח תקוה
- אשדוד
- באר שבע
- אילת
- מצפה רמון
- צפת
- עפולה
- אשקלון
- חדרה
- טבריה
- חיפה
- נתניה
- עין גדי
- כפר סבא
- תל אביב
- קרית גת

והתשובה

היא...

והקבוצה המנצחת

היא...

???

ציר זמן

אירועים בתולדות המדינה

7

5

3

1

2

4

6

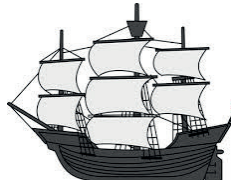

8

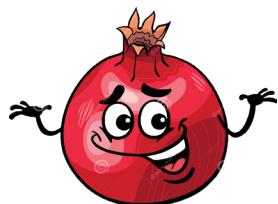

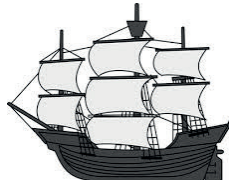
אגוד

חפץ	למה הוא קשור?
 1	
 2	
 3	
 4	
 5	
 6	
 7	

70 שנה למדינת ישראל
חידון התשע"ח גוה לגדי

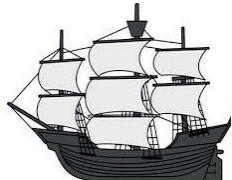
רימונים

חפץ	למה הוא קשור?
 1	
 2	
 3	
 4	
 5	
 6	
 7	

70 שנה למדינת ישראל
חידון התשע"ח גוה לגדי

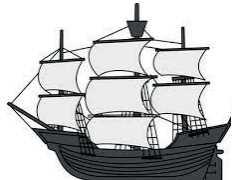
אורנים

חפץ	למה הוא קשור?
 1	
 2	
 3	
 4	
 5	
 6	
 7	

70 שנה למדינת ישראל
חידון התשע"ח נועה לנדי

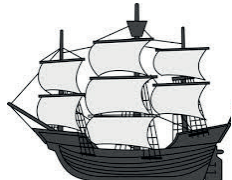
איוילים

חפץ	למה הוא קשור?
 1	
 2	
 3	
 4	
 5	
 6	
 7	

70 שנה למדינת ישראל
חידון התשע"ח גוה לגדי

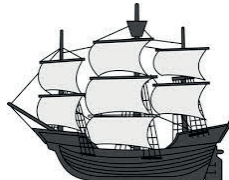
אפיקים

חפץ	למה הוא קשור?
 1	
 2	
 3	
 4	
 5	
 6	
 7	

70 שנה למדינת ישראל
חידון התשע"ח גוה לגדי

בית טובה

חפץ	למה הוא קשור?
 1	
 2	
 3	
 4	
 5	
 6	
 7	

70 שנה למדינת ישראל
חידון התשע"ח גוה לגדי

● צפת

● חיפה

● טבריה

● עפולה

● חדרה

● נתניה

● כפר סבא

● פתח תקוה

● תל אביב

● אשדוד

● ירושלים

● אשקלון

● קרית גת

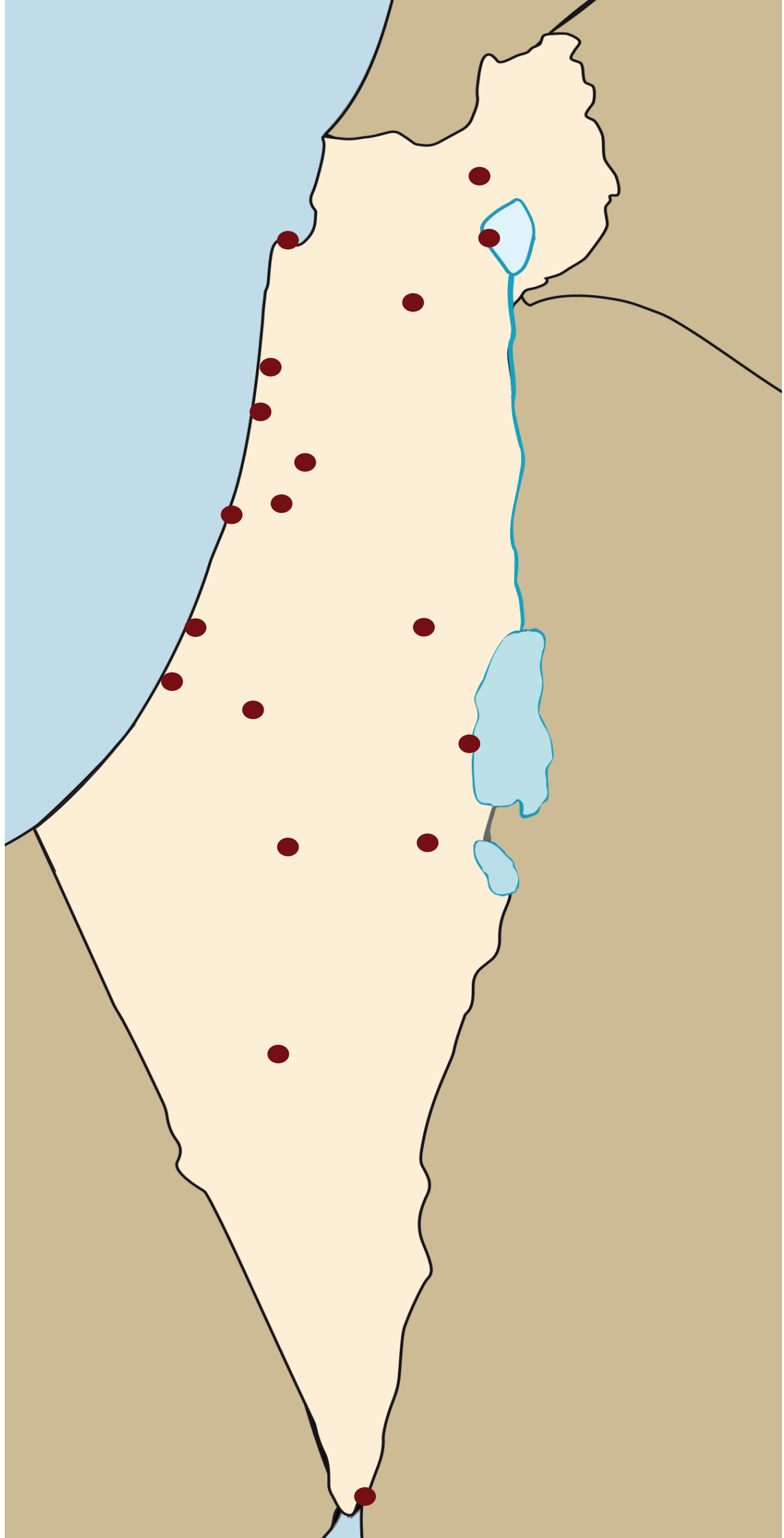
● עין גדי

● באר שבע

● ערד

● מצפה רמון

● אילת

ירושלים

אשדוד

אשקלון

קרית גת

באר שבע

ערד

אילת

עין גדי

מצפה רמון

צפת

טבריה

חיפה

עפולה

נתניה

חדרה

כפר סבא

פתח תקוה

תל אביב

פעילויות הכנה לחידון:

פעילות מס' 1: חידוניקוד

אביזרים:

- לוח חידוניקוד (מצורף)
- כיסויים ללוח
- דף תשובות למדריך ולוח ניקוד

מהלך הפעילות:

- מציבים את הלוח מול הקבוצה כשהוא מכוסה ומתחלקים ל-2 קבוצות מתחרות.
- כל קבוצה בתורה בוחרת נושא שברצונה להישאל עליו ואת דרגת הקושי של השאלה (בין 5 - 25 נקודות). לאחר שבחרו – המדריך מסיר את הכיסוי של השאלה.
- במידה וענו תשובה נכונה - זוכים בניקוד. לא ענו - השאלה עוברת לקבוצה המתחרה.
- הקבוצה המנצחת היא זו שצברה את מירב הנקודות.

עם	ישראל	חי	
כמה שנים עם ישראל היה במצרים?	מי שלט בזמן מלחמת העולם הראשונה בארץ ישראל?	מי הם המחתרות היהודיות?	10
באילו שנים התרחשה העליה הראשונה ואילו מושבות הקימו?	מהם ראשי התיבות של המחתרת היהודית הראשונה נילי?	באילו שנים התרחשה השואה והיכן החלה?	15
איפה הרצל כינס את הקונגרס הציוני הראשון?	מה נאמר בהצהרת בלפור?	מדוע לקראת יציאת הבריטים מהארץ התכנסה מנהלת העם בתל אביב?	20
מה חידשו אנשי העליה השנייה?	מהו ישוב חומה ומגדל?	מה קרה מיד לאחר החלטת האום בכ"ט בנובמבר?	25
מה היו מטרות תנועת חיבת ציון?	כמה עולים הגיעו לארץ במסגרת העפלה?	מדוע הוקמה תנועת המרי העברי?	30

דף תשובות למדריך

10

כמה שנים עם ישראל היה במצרים? 400
מי שלט בזמן מלחמת העולם הראשונה בארץ ישראל? התורכים
מי הם המחתרות היהודיות? הגנה, אצל, לחי

15

באילו שנים התרחשה העליה הראשונה ואילו מושבות הקימו? 1903-1982,
ראשון לציון, גדרה, זכרון יעקב, ראש פינה
מהם ראשי התיבות של המחתרת היהודית הראשונה נילי? נצח ישראל לא
ישקר
באילו שנים התרחשה השואה והיכן החלה? 1939-1945, גרמניה

20

איפה הרצל כינס את הקונגרס הציוני הראשון? בזל, שוויץ
מה נאמר בהצהרת בלפור? תמיכתה של ממשלת בריטניה בהקמת בית יהודי
לאומי בארץ ישראל
מדוע לקראת יציאת הבריטים מהארץ התכנסה מנהלת העם בתל אביב?
להכריז על המדינה ולקבוע חוקים

25

מה חידשו אנשי העליה השניה? את עניין השמירה העברית
מהו ישוב חומה ומגדל? ישוב הקם בלילה, הדברים היו מוכנים מראש וכך לא
יכלו להרוס את הישוב כי לפי חוקי הספר הלבן לא הרסו ישוב שכבר קם.
מה קרה מיד לאחר החלטת האום בכ"ט בנובמבר? הערבים פרצו במלחמה
על הישוב היהודי- מלחמת העצמאות

30

מה היו מטרות תנועת חיבת ציון? לעודד עליה לארץ ישראל, להפיץ את רעיון
שיבת ציון, לקנות דמות בארץ ישראל, להקים התיישבות חקלאית
כמה עולים הגיעו לארץ במסגרת העפלה? מאה אלף
מדוע הוקמה תנועת המרי העברי? אכזבה ממשלת בריטניה שפעלה לפי
חוקי הספר הלבן ואסרה עליה לארץ ישראל

פעילות מס' 2: טריוויה בשלט רחוק

פעילות כלל פנימייתית

מהלך הפעילות:

המשחק מתנהל כתחרות בין הקבוצות בפנימייה.

ברשות כל קבוצה – סמארטפון עם וואטסאפ. (המכשיר יכול להיות של המדריך או של אחד החניכים).

מנחה המשחק שולח שאלה או משימה והקבוצה ששולחת את התשובות הנכונות בצורה המקורית והמהירה ביותר היא הזוכה!

משימות לדוגמא:

- מי האיש? - שולחים 3 תמונות של אישים מההיסטוריה והמשימה היא לזהות אותן ולהצטלם עם אביזר המאפיין כל אחת מהן.
- משימת הדגל - לשלוח תמונה של חברי הקבוצה בצורת דגל ישראל אנושי.
- שיר עברי - שולחים הקלטה של בית מהשיר "אין כבר דרך חזרה".
- המשימה היא א. להשיב באיזה שיר מדובר ומיהו המחבר ב. לשלוח את פזמון השיר בביצוע הקבוצה.
- זהה את האתר? - שולחים 3 תמונות של אתרים בארץ. המשימה היא לזהות ולשלוח חזרה את שמותיהם בתוספת שתי עובדות על כל מקום.
- "אנו מכריזים בזאת" - שולחים קישור לסרטון של הכרזת המדינה. עליהם לפתוח הקישור, לצפות בסרטון ולצלם סרטון מבוים משלהם המשחזר את הכרזת המדינה.
- משימת השביל - לצלם שלושה חפצים בצבעי סמל השביל המונחים לפי הסדר הקיים בסמל השביל.
- עליית אתיופיה - שולחים הקלטה של בית מהשיר "המסע לארץ ישראל". על הקבוצה לזהות את השיר ולשלוח הקלטה של הפזמון בביצוע הקבוצה.
- הכותל - לבנות את הדגם המקורי ביותר של הכותל בעזרת חפצים הנמצאים בקבוצה.
- משימת ההמנון - לצאת החוצה ולהסריט את כל חברי הקבוצה שרים את "התקווה" בתוספת תנועות פנטומימה.

פעילות מס' 3: נחש מי

מלחמות ישראל

אביזרים לכל קבוצה:

- לוח המלחמות עם סקוץ' על כל משבצת (מצורף)
- כרטיסיות עם התשובות ללוח (+סקוצ'ים)
- מסלול מכשולים: צמיגים, חישוקים, כסאות, קונוסים, מזרונים ועוד כיד הדמיון (מצורפת דוגמא למסלול)

מהלך הפעילות:

מחלקים את הקבוצה ל – 2 קבוצות מתחרות. משימת כל קבוצה היא להצמיד כמה שיותר הגדרות ללוח המשחק שלה.

מעמידים כל קבוצה בתחילת המסלול שלה כאשר הלוח נמצא בסוף המסלול וכרטיסי ההגדרות אצל הילדים.

כל חניך בתורו יקח כרטיסייה, יעבור במסלול ויצמיד אותה למקומה המתאים על הלוח. אם טעה – יקבל הזדמנות נוספת ואם טעה שוב – יחזיר אותה לתחילת המסלול.

הקבוצה שמילאה ראשונה את הלוח שלה – מנצחת!

לוח ריק לדוגמא:

תאריכים	אורך המלחמה (זמן)	מספר הרוגים	אזור	רקע
מלחמת העצמאות				
ששת הימים				
יום הכיפורים				
לבנון הראשונה				
צוק איתן				

לוח מלא לדוגמא:

תאריכים	אורך המלחמה (זמן)	מספר הרוגים	אזור	רקע	
1947	שנה וחודש	6,000	כל הארץ	החלטת האום על הקמת מדינה יהודית	מלחמת העצמאות
1967	6 ימים	800	סיני, רצועת עזה, רמת הגולן וירושלים	שרשרת אירועים של מדינות ערב המתנגדות לקיומה..	ששת הימים
1973	חודש ו-5 ימים	2,300	רמת הגולן, סיני	הערבים רוצים לקחת את השטחים שהפסידו בששת..	יום הכיפורים
1982	3 שנים	670	דרום לבנון	כניסת ארגון לשחרור פלסטין ללבנון והתקפת כל..	לבנון הראשונה
2014	50 יום	72	רצועת עזה	ירי רקטות ופצמרים מתגבר על אזרחים ויישובים ישראלים..	צוק איתן

דוגמא למסלול מכשולים:

